

A

NAGYBÁNYAI REF. EGYHÁZMEGYE

1923. JULIUS 6. NAPJÁN SZATMÁR-NÉMETIBEN TARTOTT

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

ÉS

BÍRÓSÁGI ÜLÉSEINEK

JEGYZŐKÖNYVE

*

NYOLCZVANHETEDIK DARAB



AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA

1923

**A nagybányai református egyházmegye
1923. évi július hó 6. napján Szatmár-Németiben tartott
rendes közgyűlésén jelen voltak:**

Széll György esperes és **Csaba Adorján** egyházmegyei gondnok elnöklete alatt:

Magoss Ferenc, Boros Jenő, Bede László, Papolczy Zoltán, Szabó József lelkész; Boross Zoltán, dr. Nagy Sándor, dr. Farkas Antal, dr. Helmeczy József, Szentpétery István világi tanácsbírák;

Bogdán Lajos lelkész, dr. Ajtai Nagy Gábor világi főjegyzők;
Oláh Sándor lelkész, Bunna István világi jegyzők;

Nagy Lajos pénztárnok;
dr. Harcsár Géza ügyész.

Barkász Imre, Béteky Lajos, Bodnár Béla, Csiszár István, Csűrű Miklós, Dávid Sándor, Gacsályi Zsigmond, Gyöngyösy Gyula, Joó Kálmán, Kató István, Kiss Sándor, Kolozs Vincze, Gy. Kovács József, Kovács Károly, id. Kürthy Károly, ifj. Kürthy Károly, Makay Elek, Miszti Mihály, Mogyorós Sándor, Molnár Lajos, Nagy Endre, Orosz Ernő, Öry Tamás, Sáfár Imre, Sárközi Lajos, Szabó Endre, Szabó Lajos, Szabó Károly, Szaplóczay Bertalan, Szarka Károly, Sziky Ádám, Takács Lajos, Tóth Gábor, Viski Ferenc rendes lelkészek.

Kürthy Dezső és Bodor Jenő szatmári segédlelkészek.

Fábián István és Kádár Károly tanítótölteleti képviselők.

Angi Dániel adorjáni, Asztalnok Ferenc amaczi, Kovács József apai, Sajó Dezső aranyosmeggyesi, Ferenczi Imre avasujvárosi, Osváth Elek batizi, Borbély Ferenc csengerbagosi, Kósa Károly egrii, Pap Márton felsőbányai, Puskás Sándor hiripi, Bodor Károly józsefházai, Melegh György kakszentmártoni, Apai Lajos kisbányai, Finta Márton kispeskei, Ölyüs Lajos köszegremetei, Fodor Gáspár lázári, Kovács Mihály misztótfalui. Berei Zsigmond nagybocksói, Turi Ferenc ombodi, Pap Károly patóházai, dr. Böszörményi Károly pettyéni, Ilonczai Zsigmond sándorhomoki, Lőrinczi János sárközi, Sarkadi Antal száraz-

bereki, Imre Gusztáv szamoskőrödi, Gergely Sámuel szamoskrassói, Tabajdy György és dr. Hadady Lajos szatmári, Asztalos Zsigmond szatmárhegyi, Szabó Sándor tamásváraljai, Szabad Zsigmond turtrebesi képviselők.

A közgyűlés határozatai.

1. A XC. zsolttár első versének elénekzése s esperes úr buzgó, szívből fakadó, áhítatos érzelmeket keltő alkalmi imádsága után, egyházmegyei gondnok úr a mai súlyos helyzetet érintő beszédében a vallásos érület felköltését, az egyházi élet intensívebbé tételét, a faji, nemzeti öntudat ébrentartását szolgáló munka teljesítésére kérvén egyházmegyénk alkotó tagjait,

a közgyűlést a tagok szíves üdvözlése mellett megnyitottnak nyilvánítja.

2. A megbízó levelek beszédével elnökség Dávid Sándor batizi lelkészt bízván meg, nevezett jelenti, hogy megjelent 45 lelkész és 32 világi képviselő.

Közgyűlésünk alkotó tagjait az elől kitett sorrendben igazolja.

Gyöngyösy Bálint szamosdobi, Fehér Bertalan óvári, Sátor Dávid színérváraljai, Seiyebi Géza pusztadaróczi lelkészek felhívatnak, hogy elmaradásukat, az atyai, dabolczi, hosszúmezői, kiskolcsi, mikolai, máramarosszigeti, nagykolcsi, óvári, sárközijlaki, szamosdara, szatmárnémeti, szatmárudivari, színérváraljai, vámfalui és vetési egyház presbyteriumai pedig, hogy képviselő nem küldését 30 napon belül az esperesi hivatalnál igazolják.

3. Jelen gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésével

közgyűlésünk az elnökség és jegyzőkön kívül Bélteky Lajos és dr. Harcsár Géza urakat bízva meg; helye: Szatmár; ideje: f. évi július hó 12, d. e. 10 óra.

4. A tagok között szétosztott tárgysorozatot

közgyűlésünk felolvasottnak tekintvén s a nyomdába adás óta beérkezett újabb ügyek felvételével kiegészítvén, a tanácskozás sorrendjéül elfogadja.

5. Esperes ur indítványára

közgyűlés kimondja, hogy a tárgysorozat előadott és változtatás nélkül elfogadott számait hitelesíti.

6. Olvastuk a 49—1922. sz. egyházmegyei határozattal elrendeli tisztújítás alkalmából kiküldött szavazatbontó bizottságnak Szatmáron 1923. május 24-én fölvetett jegyzőkönyvét, amely szerint az esperest hivatalra 49 egyházból beérkezett 60 szavazat kivétel nélkül Széll Györgyre esett. Nagykolcs nem adott szavazatot.

Az egyházmegyei gondnoki hivatalra beérkezett 60 szavazatból Csaba Adorján 53, dr. Harcsár Géza 7 szavazatot kapott. Nem szavazott Nagykolcs.

A tanácsbírói és jegyzői állásokra bejött 60 szavazat, hiányzott Nagykolcs szavazata. Lelkeszi tanácsbíróságra Boros Jenő 60, Bede László 60, Magoss Ferencz 59, Papolczi Zoltán 43, Sátor Dávid 36, Szabó József 34, Oláh Sándor 26, Kolos Vincze 18, Gy. Kovács József 10, Miszti Mihály 6, Makai Elek 4, Bélteky Lajos 1 szavazatot nyert.

Világi tanácsbíróságra Boross Zoltán 60, dr. Nagy Sándor 60, Ujfalussy Miklós 59, dr. Helmeccy József 59, Szentpály István 57, dr. Farkas Antal 56, Kovássy Ákos 3, Szentpály József 3, Helmeccy Antal 1, dr. Galgóczi István 1 szavazatot kapott.

Lelkeszi főjegyzőségre Bogdán Lajos 57, Sárközi Lajos 2, Orosz Ernő 1 szavazatot nyert; jegyzőségre Oláh Sándor 32, Sárközi Lajos 25, Gy. Kovács József, Kolos Vincze, Gyöngyösi Gyula 1—1 szavazatot kaptak.

Világi főjegyzőségre dr. Ajtai Nagy Gábor 60 szavazatot; jegyzőségre Bunna István 60 szavazatot nyertek.

Az egyházmegyei tanítóképviselőkre beadott 58 szavazatból Fábián Istvánra 54, Kádár Károlyra 49, Ölyüs Lajosra 2, Osváth Géza, Beregi István, Géder József, Benedek László, Molnár Ambrus, Kádár József (?), Csecskedi Károly, Melegh Andor, Szőke József, Iványi Antalra 1—1 szavazat esett. Nem szavazott Dabolcz és Nagykolcs.

A szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvéből közgyűlésünk megállapítja, hogy az 1923. évből számított újabb tíz (10) esztendőre a presbyteriumok egyhangu bizalma folytán egyházmegyénk esperesévé megválasztott Széll György avasujvárosi lelkész;

egyházmegyei gondnokul megválasztott Csaba Adorján földbirtokos, Szatmárvármegye volt főispánja;

lelkeszi tanácsbírák megválasztottak: Boros Jenő szatmári (csatlakozott szatmári részről), Bede László máramarosszigeti (csatlakozott máramaros-ugocsa részről), Ma-

goss Ferencz mikolai, Papolczy Zoltán apai, Sátor Dávid szinerváraljai, Szabó József aranyosmeggyesi lelkészek;

világi tanácsbírák: Boross Zoltán aranyosmeggyesi földbirtokos, dr. Nagy Sándor erdői ügyvéd, Ujfalussy Miklós remetemezői földbirtokos, dr. Helmezy József petytyéni földbirtokos, Szentpály István nyug. alispán (máramaros-ugocsi részről); dr. Farkas Antal szatmári ügyvéd (szatmári részről);

lelkési főjegyzővé megválasztott Bogdán Lajos petytyéni lelkész, jegyzővé Oláh Sándor szamoskrassói lelkész; világi főjegyzővé megválasztott dr. Ajtai Nagy Gábor nagybányai ügyvéd, jegyzővé Bunna István szatmári ref. főimn. tanár;

egyházmegyei tanítóképviselőkké megválasztottak — 3 évi időtartamra (1923—1925) — Fábán István szinerváraljai és Kádár Károly egri tanítók.

Midőn a megválasztott tisztikar minden egyes régi és új tagját örömmel üdvözlő közgyűlésünk s munkálkodásukra Isten áldását kéri, határozatilag kimondja, hogy

a) esperes és egyházmegyei gondnok választásáról a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlést jegyzőkönyvi kivonaton értesíti;

b) a szavazatot egyáltalában nem adott nagykolcsi presbyteriumot fölhívja, hogy mulasztását az esperesi hivatalnál f. év aug. 1-ig igazolja, különben 200 leu bírságot fizessen be aug. 15-ig az egyházmegyei pénztárba; egyszerűsített fölkéri elnökséget, hogy a fegyelmi eljárást a presbyterium ellen tegye folyamatba.

7. A betöltendő különböző tisztségekre és alakítandó bizottságba közgyűlésünk megválasztja, illetve kiküldi:

I. a) közalapkezelőül és közpénztárnokul Nagy Lajos felsőbányai lelkészt;

b) nyugdíjintézeti pénzkezelőül Bogdán Lajos petytyéni lelkészt;

c) levéltárnokul Szaplanczay Bertalan nagybányai lelkészt;

d) könyvtárnokul Kolos Vincze vámfalui lelkészt;

e) ügyészül dr. Harcsár Géza szatmári ügyvéd, egyház-

kerületi világi főjegyzőt, továbbra is felruházván őt a közgyűlésen gyakorolható szavazati joggal;

f) egyházkerületi pótképviselőül a folyó 1923. évre Bogdán Lajos lelkési főjegyzőt és Boross Zoltán világi tanácsbíró;

II. a) tanügyi bizottságba elnökül Magoss Ferencz lelkési tanácsbíró, jegyzőül Miszti Mihály józsefházai lelkészt; tagokul a mikolai körbe: Visky Ferencz, Kádár Károly, Osváth Elek; a szamoskrassói körbe: Gy. Kovács József, Szőke József, Székely András; az apai körbe: Miszti Mihály, K. Demeter János, Sajó Dezső; a nagybányai körbe: Nagy Lajos, Sólyom Ferencz, dr. Nagy Gábor; az avasi körbe: Kovács Károly, Fábán István iskolalátogatókat.

b) számvevőszékbe dr. Nagy Sándor tanácsbíró elnöklelete alatt Oláh Sándor előadó, Miszti Mihály, Gy. Kovács József, Sáfár Imre, Nagy Endre tagokat.

c) szavazatbontó bizottságba Széll György és Csaba Adorján elnöklelete alatt Bogdán Lajos, Bélyeky Lajos, dr. Harcsár Géza, Boross Zoltán tagokat.

8. A tisztikar ujonnan választott tagjai: Bede László, Boross Jenő lelkési, Szentpály István, dr. Farkas Antal, dr. Helmezy József világi tanácsbírák, Oláh Sándor lelkési jegyző, dr. Ajtai Nagy Gábor világi főjegyző és Bunna István világi jegyző a hivatalos esküt letévén,

a közgyűlés tagjainak éljenzése közben székeiket elfoglalják.

9. Esperes ur — elnöktársa s a tanácsbírói és jegyzői kar nevében is — köszönetet mond az iránta ismételt megnyilatkozott bizalomért. Törekvése — úgy mond — mindenkor az volt, hogy az egyházak külső-belső építése által igyekezzék eredményesen munkálkodni s e cél elérését, biztosítását eredményező munkásság irányítását, a lelkesedés és áldozatkészség felkeltését és ébrentartását tekintette legfőbb feladatának. S ha e kettős építés szükségét már több mint másfél évtizeddel előbb a legsürgősebb feladat és program gyanánt kellett megjelölnie, kérdésbe teszi, hogy hát ma, midőn a világháború, forradalmak, szellemi, erkölcsi és anyagi hanyatlás, bomlasztó irányzatok és eszmeáramlatok által felidézett s mindnyájunk könnyeivel áztatott romokon járunk, nem jogosult-e e helyesnek és célra vezetőnek bizonyult program szemelőttartása és gyakorlati megvalósítása. Különös ha meggondoljuk, hogy míg a külső építés terén a fejlődés

látható jelei találhatók, addig a belső építés csak igen szűkre korlátozott téren jelezhet szerény eredményeket. A lelkek fásultságát, ferde felfogások és idegen bűnös hatások utvesztőjébe való berohanását, a vallásos érzület és áldozatkészség hanyatlását megállítani, a lelkeket mintegy önmaguknak visszaadni, s a Krisztus szellemét és példáját mindnyájunk közkincsévé tenni: ez az, amire ma fokozottabb mértékben és oly sürgősséggel kell igyekeznünk, hogy az esetleges késedelem fajunk, nemzetünk, szent vallásunk és szeretett egyházunk pusztulását ne idézze elő.

Mindezt hittel, az evangélium ujjászülő erejével megelőzhetőnek látja s midőn még azt fejtegeti, hogy a lelkészek, tanítók, presbyterek, egyháztaligok, vezetők és vezetettek, egyházunk és intézményei fennmaradása, fejlesztése érdekében, a külső-belső építés általa megjelölt munkáinak teljesítésében, buzgón tegyék meg kötelességeiket: Isten áldását kéri az egyházmegye alkotó tagjaira.

Közgyűlésünk esperes urnak a boldogabb multat, a jelen szomorú állapotokat érintő, emezekben a reánk váró feladatokat helyesen kijelölő, emelkedett hangú alkalmi nyilatkozatát figyelemmel hallgatta, majd hangos éjlenzésben adott kifejezést jótetszésének.

10. Szentpály István, dr. Nagy Sándor és dr. Helmeczy József világi tanácsbírák jóleső érzéssel fogadják a gyűlekezetek elismerésének és bizalmának tanácsbírákká választásuk tényében kifejezésre jutottatott megnyilatkozását. Egyben pedig dr. Nagy Sándor és dr. Helmeczy József urak anyaszentegyházunk, közelebb egyházmegyénk s annak intézményei iránt érzett állandó és meleg érdeklődésüknek külső jele gyanánt 1000—1000 lei összeget ajánlanak fel b. e. édes atyjuk neveit viselő egyházmegyei alapítványok növelésére.

Közgyűlésünk érdemes tanácsbíráinak meleg érdeklődésről tanuskodó és egyházas buzgóságból fakadó nyilatkozatait örömmel veszi tudomásul. S midőn nagylelkű adományaikért hálás köszönetét és elismerését nyilvánítja, utasítja pénztárnokot, hogy a dr. Nagy Sándor tanácsbíró 1000 lei adományát b. e. édes atya nevére és emlékére „Nagy Frigyes emlék-alapítványa” címen fivérével együtt létesített korábbi alapítványa, — a dr. Helmeczy József 1000 lei adományát pedig b. e. édes atya, feledhetetlen emlékü egyházmegyei gondnokunk emlékére létesített „Helmeczy József ösztöndíj-alapítvány” betétszámláin helyezze el.

11. Olvastatott Méltóságos Ujfalussy Miklós újonnan választott világi tanácsbírónak ezen állásáról való lemondása tárgyában kelt következő levele:

„Nagyfiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Az egyházak megbecsülhetetlen bizalma, a legutóbb megejtett választáson „hatvan” közül 59 szavazattal a nagybányai ref. egyházmegye tanácsbírójává választott. Amidőn ezt a ritka egyöntetű, igazán meglepő, kitüntető bizalmat a leghálásabban, szívem egész melegével köszönöm, legnagyobb sajnálatomra nem fogadhatom azt el s kénytelen vagyok tiszteltteljes kérésem előterjesztésével alkalmatlankodni, méltóztassanak lemondásomat elfogadni.

Sokáig tusakodtam, tanakodtam, míg végre hosszas eszmecserék után arra a meggyőződésre jutottam, hogy bármennyire is jól esik a belém helyezett bizalom, azzal visszaélnem nem szabad s fájó szívvel ugyan, de le kell mondanom tanácsbírói tisztségemről, daczára annak, hogy kitüntetésemnek annyi készséggel és buzgalommal igyekeztem volna megfelelni, amennyi bizalommal az reám ruháztatott.

Érzem azonban, hogy ez idő szerint, nem elegendő csak a készség és buzgalom s miután eddig mindig távoltartottam magam a közéleti szereplésektől — félek, hogy járatlanságommal csak árthatnék a köznek s aggályaim oda is kiterjednek, nem-e fog megválasztásom az Egyházmegyére hátrányokkal jární, mi éppen Egyházunk iránti rokonszenvem miatt, még inkább arra készítetett, hogy leköszönésem elfogadását kérjem.

Ha igaz az, hogy csak egyetértő összműködés mozdítja elő a közjót s hogy különösebben csak ott virágozhat az állam, hol minden egyes polgára hiven, becsületesen teljesíti kötelességét az összeség iránt, mennyivel inkább kell, hogy fennálljon az Egyházunkkal szemben, melynek nevelő és nemesítő hatásáról, felesleges, hogy most megemlékezzem. Vallás nélkül egy állam se állhat fenn, mert fennállhatása végett minden államnak bizonyos általában elősmert jogfogalmakra van szüksége s jogfogalmaink mindig vallásos eszméken alapultak.

Mennél nagyobb, történelmibb időket élünk, annál inkább van szükségünk vallásosságra, hiszen maga a történelem bizonyítja, hogy a nagy francia forradalom legrémesebb korszakában Robespierre, a rémuralom egyik legrettenesebb vezére, amikor már minden romokban hevert, mi addig szent volt s maga a vallás is eltöröltetett, ki merte mondani, hogy „Si Dieu n'existait pas, il faudrait inventer.” S ha

visszaállították már akkor a valláskultusát, mennyivel szükségesebb annak ápolása ma, amikor a vérengzésekben és következményekben páratlan világháboru, nemcsak az emberek életében okozott pótolhatatlan veszteségeket, de az azt követő idők még nagyobb pusztítást vittek végbe az emberek lelkében s sajnos, éppen a mi hiveink között is elég feltűnő nagy számban.

Ezeket tudva, hogy most ismét csak félreállok, mint tettem azt ezelőtt politikai téren, hol átengedtem a tért nálamnál hivatottabbaknak s lemondok tanácsbírói tisztemről, bár Egyházunkkal szemben úgy tartom, hogy nem lehetünk elég sokan, kik annak ügyét előmozdítjuk, oka, mert már eleve hiányzik lelkemből minden működésnek alapfeltétele, a legfőbb — a sikernek hite és biztonsága, mi nélkül állást, még „tisztetelbelit“ is elfogadni, szerintem — lelkiösmeretlenség.

Távol áll tőlem a Nagytiszteltű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés szíves türelmét közhelyek idézésével feltartani s most mégis az én esetem megvilágítására idéznem kell, hogy „Az élet útjain a fény és árny, az öröm és szomorúság egy úton haladnak,“ mert legjobban világítják meg az én helyzetemet, mert megválasztásom főfőtti örömöm, szorosan együtt haladt, lemondásom fölötti szomorúságommal.

Nagytiszteltű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés! Tanácsbírói tisztemről bár lemondtam, méltóztassanak nekem megengedni, hogy az Egyházmegye kitüntető bizalmát azzal háláljam meg, hogy szerény tehetséggel mint közharcos is, de mindig egész odaadással igyekezhessem Egyházmegyénknél szolgálatot tehetni.

Igy már most is, ősmerve iskoláink helyzetét, méltóztassanak megengedni, hogy a jobb sorsra érdemes tanítói karunk sanyaru helyzetének javítására, mely kérdés szerintem legelőbb volna rendezendő, felajánlhassak kettőezer Leit, mely összeget ezennel mellékelek is.

Fiúnevelő intézeteink egy idősek a reformációval s annak köszönhetjük, hogy vallásfelekezetünk, hazánk és nemzetünknek, annyi támaszt és oszlopot volt képes adni, kikre mi utódok mindig csak tisztetlennel és hálával tudunk visszaemlékezni.

„Rossz idők, rossz idők akárkinek is“ — jegyzi meg Báró Eötvös József a „Babérlombok“ című művében s „csak úgy van az“ — folytatja „mint mikor az erdőn vihar vonul át s a pusztításon végig nézünk, azt gondolhatnánk, hogy a vész csak a nagy fáknak ártott, csak azokat döntötte le, pedig ha a széltörésen végig megyünk s a kárt közelebbről nézzük, akkor vesszük észre, hogy minden nagy fa

lezuhanásával mennyi kisebb bokrot és csemetét tört össze. Rossz időben a gazdag és szegény egyenlően szenved, a különbség csak az, hogy ha a fergeteg egy nagy fát dönt ki, a zaj, mellyel lezuhan, — messze hallatszik s hogy a gyenge recsegést, mellyel a bokor szét-török, senki se veszi észre.“

A készség nálam is jóval túlhaladja képességeimet, mert a most végrehatott Agrár-Reform, birtokomból csak 95 hold szántót hagyott meg s bár tudom, hogy nem szabad pusztulni hagynunk, mit őseink oly sok lelkesedéssel és lelkiösmeretességgel hajtottak végre, — ez úttal gátolva vagyok hajlandóságomat követni s nem tudok a folyó évre, az említett összegnél többet felajánlani. De kötelezem magam fenti összegnek megfelelő összeget, ha a szükség úgy kívánná, még négy, egymásután következő esztendőn át, a Nagytiszteltű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés által megszabandó időben és helyre évente beszolgáltatni.

Az összeg, mit felajánlhattam, oly csekély, hogy szinte semmi az a nagy szükséghez képest, de hiszem, hogy társadalmunkból számosan fogják példámat követni s tehetségük szerint fognak adakozni, aszerint, amint azt szívük diktálja s az Agrár-Reform megengedi nekik. Legyen azonban az eredmény bármilyen is, már e helyen is kérem az igen tisztelt Tanító urakat, ne azt nézzék, milyen összeggel lesznek segélyezve, hanem csak azt, hogy milyen szívvel lesz az nekik adva s akkor hiszem, hogy visszakapják elvesztett energiájukat, mi megint csak a köznek, Egyházunknak válik előnyére s kérem azt tartásuk emlékkéiben, hogy „a világ csak a vezéreknél homlokát fűzi körül babérmagokkorukkal: Isten mennyi koronát ad minden küzdőjének.“

Miután már úgy is tulságosan sokáig vettem a Nagytiszteltű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés szíves türelmét igénybe, bár egyre-másra szerettem volna még kiterjeszkedni, végzem soraim, a megválasztásom által ért kitüntetést, mi egészen meghatott s minnek becsét teljesen átérzem, ismételve nagyon köszönve, azzal az imaszerű kéréssel, adja a jó Isten, hogy a hasonlatosság boldogult nagybátyám id. Ujfalussy Miklós megválasztása s megválasztásom közt mindvégig fenn álljon s áldja meg a jó Isten, nemcsak az igen tisztelt egyházmegyei Közgyűlés minden tagját, de az egész Egyházmegye minden egyes tagját is.

Kiváló tisztetlennel maradok Remetemező, 1923. július hó 1-én a Nagytiszteltű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés alázatos szolgálója: *Ujfalussy Miklós.*“

Közügyülésünk Ujfalussy Miklós tanácsbíró lemondását nem fogadja el. Teljes bizalommal kéri őt, hogy különösen a mai nehéz megpróbáltatásokkal és áldozatos küzdelmekkel teljes időben jöjjön és maradjon egyházmegyénk kormányosai között, mert oly nemesen érző, tisztán látó, valóságunk, egyházunk, magyar fajunk sorsát, érdekeit szívében viselő férfit, mint a minőt ő benne ismerünk — megfoghatott sorainkból, egészen bizonyos — nem lennének képesek pótolni.

A legmelegebb érdeklődésről tanuskodó fenti soraiban a nemes ideálokért s ezeket megvalósítani hivatott intézményekért lelkesülni és áldozni tudó, de a változott viszonyok miatt a bátor harcos készsége és elszántsága mellett is méltó aggodalomban élő férfiú hivatottságával érinti társadalmi, egyházi életünknek és nemzeti létünknek legkinzódóbban sajgó sebeit s egyben kijelöli a remélhető gyógyulás és gyógyítás kezdetét, eszközeit és alkalmait. Aki a helyzet és teendők oly tiszta meglátásával rendelkezik „a siker hitét és biztosságát” sem vesztheti el, sőt öntudatos vezetésre, irányításra hivatott jó vezérnek kell lennie, kinek személye felé a gondviselés ujjmutatása nyomán fordult a figyelem.

Az a megtiszteltetés, melyet megválasztásának tényében kifejezésre próbált egyházmegyénk egyhangú bizalma juttatni — jól tudjuk — igen kevés e világ szerint; sokkal nagyobb benne az elhívás szándéke és a megbízás ereje, melylyel sokszor kisszerű, de áldásos eredményeket szülő munka szolgálatára hívja jeleseit.

Midőn közgyűlésünk nemes lelke minden igaz jóra vezérlő készségét látja nagylelkű ajánlatában és adományában is — melyért teljes elismerését és hálás köszönetét nyilvánítja — engedje teljesülni azon reményünket, hogy szándéka megváltoztatásával, tanácsbírói állását a köz javára tartsa meg Öméltósága.

12. Olvasatott Sátor Dávid színérváraljai lelkész levele, melyben tanácsbírói állásra történt ismételt megválasztását hálás szívvel megköszönve, egyben testi erői hanyatlására hivatkozással ezen állásról való lemondását bejelenti.

Közügyülésünk mély sajnálattal veszi tudomásul Sátor

Dávid lelkész urnak a tanácsbíróiságról való lemondását. S midőn egyházmegyénk és egyházi közügyeink érdekében több mint három évtizeden keresztül különböző tisztségekben és fontos megbízásokban kifejtett hűsége, lelkiismeretes, pontos és igen eredményes fáradozásáért ez úton is hálás köszönetét és soha nem szűnő őszinte elismerését nyilvánítja közgyűlésünk, egyben: Isten áldását kéri az ő életére s örömmel kívánja ezután is a legszívélyesebb viszonyt fenntartani a minden áron távozni akaró tanácsbíró urral.

Az eként megüresedett tanácsbírói szék betöltése körül a szükséges intézkedések megtételére Esperes ur fölkéri.

13. a) Az egyházmegye 1922. évi állapotáról írott, nyomtatásban megjelent esperesi jelentést (lásd a mellékletet)

közügyülésünk felolvasottnak tekinti s tudomásul veszi.

13. b) Olvastuk a következő esperesi jelentést:

„Nagytisztelű és Méltóságos Egyházmegyei Közügyülés!

I. Az egyház látogatást részint magam — 15 helyen — végeztem, részint egyes küldöttek és pedig: Magoss Ferencz tanácsbíró, Nagy Lajos, Joó Kálmán 10 egyházban, Papolczy Zoltán tanácsbíró, Bogdán Lajos főjegyző szintén 10 egyházban, a máramaros-ugoccai részen Bede László, Szentpály István tanácsbíró és Tóth Gábor, a szatmári részen Bélteki Lajos, Boross Jenő és Farkas Antal végezték.

A részletesen összesített jelentést, — a beszolgáltatott egyházlátogatási jegyzőkönyvek alapján —, minthogy a tisztlak beállítása sürgetően igényelte közgyűlésünk összehívását — nem volt időm összeállítani, kinyomatni és szétküldözni. Összbenyomásul és általában véve jelentem, — ami úgy is köztudomású, — hogy egyházaink bel- és küléletében sok munka vár reánk — nekünk adatott kegyelem mértéke szerint, — mert hiszen mindnyáján az élet mezején az Úr elhívottai vagyunk kivétel nélkül, s az egyetemes papság alapelvein állunk. Mindenek felett a lelki élet mélyítésére van szükség! A nem törődőmség tovaüze, sok-sok lelkekben a vallásos érzet feltámasztása, s ezzel e mi Romániában levő magyar református egyházunk iránti áldozatos szeretet megteremtése, egyházunk tagjai köztudatába átvitele, — nemcsak egyházunk, — de fajunk érdeke is. Mindez azonban intenzív és öntudatos munkát igényel minden irányban. Épp ezért óhajtanám melegen, ha egyházmegyei lelkészegyesületünk megkezdene

a maga összefüvetelét. Megbeszélése kereteiben megállapítaná, mit hogyan lehetne tenni a lelkes megújítására, az ifjúság vallásos nevelésére nézve. Magának a lelkesi karnak újból meg kellene kezdenie a socialis munkát; a vallásos felolvasásokat, amikkel háboru előtt annyi szíves érintkezést teremtettünk hitfeleinkkel; egyházi énekkarokat alakítani újból, s ezek által hitfeleinket az egyházhoz kötni. Általában mindazt felhasználni, amivel egyeseket egyházunkhoz fűzhetünk. E munkában nagy segítségül szolgálna, ha népszerű vallásos olvasmányokat — olcsó füzetek alapján — tudnánk gyülekezeteink tagjai rendelkezésére bocsátani.

Egyházaink külső állapota, így az egyházi épületek megfelelő karbantartása sok egyházban ma már nagy áldozatot igényel. Ugyanis a háboru alatt a legtöbb helyen az épületek javítása elmaradt és most tetemes a javítani való egyszerre. Itt nemcsak áldozatkészségre, de tervszerű beosztásra is van szükség, a javításokra nézve. S kérem már most megadni az épület javításra szorult egyházaknak az utasításait, hogy ez irányban, kellő megfontolással és tervszerűen járjanak el.

A tanítás eredménye számos egyházban jó, sőt jeles. De nincs mit eltitkolni, hogy sok helyen gyenge! Batizról az egyház látogatás fegyelmet kér a tanító ellen, a tanítás elégtelensége miatt. Patóházán pedig hasonló okból nagy az elégtelenség és a tanító elhelyezését kérik. A gyenge tanítás — tartok tőle —, hogy egybeköttetésben van tanítóink gyenge fizetésével. S valóban itt van az ideje, hogy az egyházkerület a 20 leus egyházkerületi adóval szanálja azt a sajnálatos állapotot, melyben tanítóink jó része küzködik. Másrésről a gyenge tanításra lehetetlen fel nem említenem, hogy a régi vallástani könyvek nem kaphatók. Össze-vissza használnak különféle rossz nyelvű és beosztásu vallástani könyvek. Vajha sikerülne kerületünk kiadványait venni használatba ősszel. Az ismétlő iskolák mindenütt nagy missziót lennének képesek teljesíteni. Ezek — mint az új énekek betanítása tárgyában vasárnap délutánonként — az egyes gyülekezeti kántorok által — megfelelő utasításokat kérem méltóztassék kiadni, minden gyülekezetben kötelezővé téve az új énekes könyv használatát.

II. Az időközi változásokra nézve, első helyen említem fel Soltész Elemér nagybányai lelkész lemondását és jun. 17-én történt állásától való megváltását. Mindannyian érezzük — azt hiszem —, hogy *egynek*, az ő eltávazása által minő új támadt közöttünk. Itt nőtt fel, közöttünk fejlődött ki egyénisége, tehetsége. Mint az Úr választotta, nemcsak szolgálati helyén bizonyította meg az ő elhívását, de egyházmegyénk-

ben — a kerületen is, élő emlékeket, beszédes tetteket hagy hátra maga mögött. Új működése terén is siker, áldás, elismerés övezzék őt. Szintén lemondás által vált ki a lelkesi karból Horváth Pál turtarebesi lelkész, ki — bejelentése szerint más egyház lelkeséül hivatott el. Közöttünk működését jegyezzük fel jegyzőkönyvünkbe és bocsássuk őt el az egyházmegye kötelékéből jó kívánataink mellett. Az üresedésbe jött nagytarnai lelkési állás még betöltetlen és valószínű, hogy úgy is marad, illetőleg tanítói állássá alakul át. Ez irányban még döntés nem történt. Beszolgáló lelkesül: Bodnár Béla tamásváraljai lelkész biztam meg, míg Turtarebesen Tóth Gábor kisbányai lelkész. A nagybányai ref. lelkési állás meghívás útján Szabó József és Boros Zoltán tanácsbíró urak vezetése alatt április hó 26-án megejtett választáson Szaplonczay Bertalan szatmárnémeti-i segédlelkésszel töltesse be, ki is állását jun. hó 24-én elfoglalta. A turtarebesi lelkési állás is meghívás útján töltesse be, Varga Károly és Nagy Dezső urak vezetése alatt jun. 17-én megtartott választáson, Szép Kálmán egrespataki lelkésszel, kinek — felebbezési határidő lejártával a koncessát kiszolgáltatom. A segédlelkési karból okt. 2-án Thamó László esperesi káplán eltávozott s helyére Varró Mózes alkalmaztatott. A szatmárhegyi intézményes káplánságra Sinka Gyula volt hagymáslápósi lelkész választott meg s állását dec. 8-án el is foglalta.

A *tanácsbírói karból* — sajnos halottunk is van b. e. Tóth Móríc. Több mint 22 éve hívta el egyházaink bizalma őt egyházmegyénk tanácsbírájává! Nemes buzgalommal, szíves igyekezettel munkált mindvégig kis egyházaink érdekében s számvevőszékünk megalakításában alapvető és érdemes szolgálatot teljesített. Hálánk mellett, a róla való kegyeletes megemlékezés ez egyszerű szavaiban, az elismerés virág-szárait helyezzük el sirjára.

A *tanítói karban* az alábbi változások történtek: 1. Dénes László (okl. Máramarosziget) szatmárgörbédai tanító; 2. Koroknay Anna (okl. Czinkota) tamásváraljai tanítónő; 3. Faragó Jenő (adorjáni tanító) sárközujlaki tanító; 4. Sziky Julia (köszegremetei tanítónő) adorjáni tanítónő; 5. Ölyüs Julianna (oklevél Szatmár-Németi) köszegremetei tanítónő; 6. Asztalos Boriska (polg. isk. oklevél, szatmári zárda) szatmári tanítónő; 7. Saja Ida (okl. Szatmár-Németi) szatmári tanítónő; választási jegyzőkönyvét megerősítettem, a 2. sz. alattit a vallás és énektanításból vizsgára kötelezve el. *Helyettes tanítókul*: Tóth Zoltán okl. tanítót, majd helyette Adorján Mihály okl. tanítót Halmiba, Tassi Veronia okl. tanítónőt Ombodra, Jagó Anna okl. tanítónőt Pettyénbe,

Szabó Viola okl. tanítónőt Nagybányára hatáskörömből folyólag ez isk. évre megerősítettem.

III. Egyházmegyei közgyűlésünk 7/922 sz. határozata folytán a kakszentmártoni egyház lelkésze bejelentette, hogy az egyházkerületi tiszteségekre az egyház szavazatát leadta s azt postakönyve igazolása szerint szept. 11-én 29. sz. alatt postára adta az esperesi hivatalhoz czimzelve, azonban hozzám nem érkezett be.

IV. Az egyházmegyei közgyűlés 31/922. 32/922. 39/922. sz. alatti határozatába foglaltakat hatáskörömből folyólag megerősítettem.

V. A színérváraljai egyházunk 13 kat. hold. csererdejének kitermeléséhez — sürgősség folytán az engedélyt kiadtam az egyházmegyei közgyűlés utólagos jóváhagyása s az erdészeti hatóság jóváhagyásának fenntartása mellett.

VI. A nyilvános ellenőrzés szempontjából jelentem, hogy a Heléna árvaházi alapra: 1. Józsefháza 70 leu, 2. Lázári 52 leu 55 ban, 3. Patóháza 36 leu 90 ban, 4. Misztótfalu 50 leu, 5. Kisbábony 32 leu 58 ban, 6. Avasujváros 69 leu, 7. Ombod 257 leu 50 ban, összesen 568 leu 53 bant küldött, mit is a püspöki hivatalhoz, az egyházkerületi pénztárba beküldöttem; utólag jun. 27-én Halmi 60 leut küldött e célra, mit is elszámolandok a kerületnél.

VII. Előterjesztéssel élek, hogy méltóztassék a mult évben közgyűlési napidíjúl előirányzott 60—40 leut beszüntetni, mert ennek ily irányu fizetését az egyházmegyei pénztár nem bírhatja meg. Jelenben pedig fedezet sincsen rája, amennyiben az egyházmegyei adó nagy része, pénztárnok jelentése szerint, ez évről még hátralékban van. Egyben pedig kérem egyházainkat elkötelezni, hogy az egyházmegyei adót az év négy első hónapja alatt fizessék be, mert az adminisztrálás terheit különben az egyházmegyei pénztár nem képes fizetni.

Kiváló tisztelettel: Avasujváros, 1923. jun. 29. Széll György esperes."

I. Közgyűlésünk, midőn a jelentést tudomásul veszi, teljes mértékben magáévá teszi azokat az irányító elveket, amelyek magyar ref. gyülekezeteink lelki életének mélyítését hangsúlyozzák és czelozzák; a maga részéről is felkéri az egyházmegyei lelkészegyesületet, a lelkészi köröket s minden egyes lelkészt, hogy a munkát, amelyet a háboru s az utána reánk zúdult katasztrófa depressziója megbénított vagy talán meg is szüntetett, újra, fokozott erővel s élni akarással vegyék fel s mindent megtegyenek, hogy, mint hitünk

tanítja, a romokból, a halálból is élet, próbáltatásokon, megaláztatásokon és küzdelmeken diadalmaskodó élet támadhasson föl.

Azokat az egyházakat, ahol tetemes javításokra van szükség, utasítja, hogy tervszerűleg, évekre előre gondolva, tegyék meg, osszák be a teendőket.

A batizi elégtelen iskolai tanítás miatt a tanító ellen a fegyelmi eljárást elrendeli s annak megindítására az egyházmegyei fegyelmi bíróság elnökségét fölkéri.

Végül utasítja a presbyteriumokat, hogy az új énekes könyvet teljesen vegyék használatba s a kántortanítóknak pontos kötelességévé teszi, hogy az új dallamu énekek betanítására, az iskolákban — felnőtteknek s énekkaroknak vasárnap délutánonként — mindent megtegyenek.

II. A Magyarországra költözött Soltész Elemér nagybányai lelkész, egyházmegye s egyházkerületi főjegyző — jegyzőkönyvünk külön lapján búcsúzik tőle — „beszédes tetteit”, feledhetetlen érdemeit itt is megörökíti s új, magas munkakörében életére, munkájára Isten áldását kéri. A más egyházmegyébe távozott Horváth Pál turtarebesi lelkészt jó kívánatokkal bocsátja el. Szaploneczay Bertalan nagybányai lelkészt szeretettel üdvözölvén, közöltünk végzendő minden jó munkájára Isten segítő kegyelmét kéri.

Világi tanácsbírói karunk Nesztorának, Tóth Móríc patóházai földbirtokosnak elhunytá felett mély részvétét fejezi ki s egyházmegyénknak, egyházainknak több mint 22 éven át tett buzgószorgos szolgálatait s áldott emlékezetét elismerése és hálája mellett jegyzőkönyvünkben megörökíti.

A jelentésben felsorolt hét rendes tanítót állásaikban véglegesen megerősíti.

III. A kakszentmártoni egyház egyházkerületi tiszteségekre szavazat nem adásból folyó igazolását elfogadja.

IV. A szatmári és máramarosszigeti alapítólevelek, valamint az adorjáni faeladás megerősítését tudomásul veszi.

V. A színérváraljai egyház erdőkitermelési kérelmét a jelentésben foglalt fentartással jóváhagyja.

VI. Heléna árvaházi alapra küldött adományok elszámolását följegyzi.

VII. A közgyűlés napidíjak mérséklése, esetleg beszünt-

tetése tárgyában a határozatot későbbben hozza meg, de már itt utasítja az egyházakat, hogy egyházmegyei adót az év négy első hónapjában az egyházmegye pénztárába okvetlen fizessék be.

14. Olvastuk a f. évi ápr. 11-én tartott egyházkerületi közgyűlés 6. sz. határozatát, mely elrendeli, hogy iskoláinkban az 1923—1924. tanévtől kezdve egyedül az új énekes könyvet használják, utasítja azokat a presbyteriumokat; amelyek az ide vonatkozó rendeletnek még nem tettek eleget, hogy az új énekes könyvet a templomokban azonnal használatba vélessék.

Tudomásul szolgál azzal, hogy egyházmegyei közgyűlésünk a leghatározottabban felhívja a kebelbeli presbyteriumokat a fenti határozat pontos teljesítésére s a határozat értelmében esperes urat fölkéri a végrehajtás ellenőrzésére.

15. Olvastuk a f. évi ápr. 11-én tartott egyházkerületi közgyűlés 12. sz. határozatát, amelyben az egyházkerületi közgyűlés kimondja, hogy a nyomorúsággal küzdő nyugdíjas lelkészek, özvegyek és árvák segélyezésére a lelkészek államsegélyéből az 1923. évi államsegélytől kezdődőleg 3%-ot von le, a gyűlekezetektől pedig ugyanerre a célra a f. évtől kezdve lélekszám után 5 banit szed be.

Tudomásul szolgál azzal, hogy a határozatból folyó intézkedések meglételére esperes urat fölkérjük.

16. Olvastuk a f. évi ápr. 11-én tartott egyházkerületi közgyűlés 13. sz. a. hozott határozatát, mely a közalapi járulékot az 1922. évi kivetés alapján 1:2 arányban rendeli a f. 1923. évben az egyházkerületi pénztárba beszolgáltatni.

Tudomásul szolgál azzal, hogy közgyűlésünk esperes ur utján utasítja közalapkezelő egyházmegyei pénztárnokot az ilyen irányban való eljárásra.

17. A f. évi ápr. 11-én tartott egyházkerületi közgyűlés 16. sz. határozata, amelyben az egyházkerületi közgyűlés kimondja, hogy a lelkészek államsegélyéből levont 10%-os nyugdíjintézet járulékokból gyűlt tőkének felhasználásával megalkotja a királyhágómelléki ref. lelkészek nyugdíjintézetét s annak megszervezésére bizottságot küld ki; a nyugalomba vonuló lelkészek, lelkész-özvegyek és árvák ellátását azonnal megkezdi, de a már eddig nyugalomba vonult lelkészeket, valamint az eddig gyámoltott özvegyeket és árvákat a lelkészek államsegélyéből e célra levonni rendelt 3%-ból és az e célra rendelt egyházközségi segélyekből fogja ellátni.

Tudomásul szolgál.

18. A f. évi ápr. 11-én tartott egyházkerületi közgyűlés 21. sz. határozatával felhívja egyházmegyénket a hozzá csatlakozott, máramarosugocsa és szatmári egyházakkal együtt, hogy az egyházmegyei kikerekítésének ügyével legközelebbi közgyűlésén foglalkozzék s véleményét további intézkedés céljából az egyházkerületre terjessze föl.

Közgyűlésünk, bár elismeri, hogy úgy a szatmári, mint a máramarosugocsa egyháznak a történeti múlt, a kebelben levő iskolák, népesség és egyházkormányzat szempontjából minden joguk meg van ahoz, hogy akár együttesen, akár külön-külön egyházmegyévé alakuljanak s ebbeli törekvésükben készségesen is támogatja őket, de tekintettel arra, hogy a háboru okozta országhatárváltozás a mi különben is kicsiny egyházmegyénk testéből 10 egyházat már levágtat; tekintettel arra, hogy egyházmegyénk lélekszáma az alkotó, többnyire kis egyházak csekély népessége folytán igen alacsony s az egyházi közigazgatás magas terheit egyházaink most is nehezen viselik; mint megmásíthatatlan véleményéhez ragaszkodik ahoz, hogy új alakuló egyházmegyének a mi egyházmegyénk már is csonka területéből, mert ez által saját létét is veszélyeztetné, egyetlen egyházat sem engedhet át.

A szatmári és máramarosugocsa részek presbyteriumait felhívja, hogy a csatlakozás tárgyában hozott szabályszerű határozataikat esperes urhoz sürgősen terjesszék be.

Jelen határozat a főt. egyházkerületi közgyűlésre fölterjesztendő.

19. Az egyházmegyei kikerekítése tárgyában Szatmáron f. évi július 3-án tartott értekezlet idehozott jegyzőkönyve 3. pontjával kapcsolatban

közgyűlésünk szintén fölkéri az egyházkerületi h. elnökséget, hogy az egyházkerület elismerését és a megalakulás engedélyezése iránt illetékes helyre fölterjesztett kérelem elintézését Bukarestben küldöttségileg sürgesse meg s ha ennek 30 nap alatt valamely irányban eredménye nem lenne, az egyházkerületi közgyűlést további intézkedés céljából hívja össze.

20. Olvastuk a f. évi ápr. 11-én tartott egyházkerületi közgyűlés 54. sz. a. hozott határozatát, amely „iskoláink szomorú helyzetével

foglalkozva, addig is, míg a békeszerződésekben biztosított és iskoláinkat megillető államsegély folyósíttatik, az 1923—1924. tanévre, az 1910. évi népszámlálás adatai alapján lélekszám szerint kirovandó és az eddigi közg. adót is magában foglaló 20 leus egyet. közg. adóval biztosítja tanítóink és tanáraink fizetését* s felhívja az egyházmegyéket, hogy ez egyet. adónak a köztudatba való bevivésére minden eszközt és alkalmat ragadjanak meg.

Közgyűlésünk teljes megértéssel a főt. egyházkerületi közgyűlés nagy célja iránt, utasítja a kebelbeli presbyteriumokat, hogy ez adónak az egyházi költségvetésekbe (pót-költségvetés) való beállításáról, kivetéséről s majd beszédéről oly időben gondoskodjanak, hogy az adó első negyed-évi részletét — a tanítói fizetéseknek a díjlevelek által biztosított javadalmakból nem fedezett részét levonva — f. évi okt. 1-én az egyházkerületi pénztárba beszolgáltat-hassák.

Egyszersmind tekintettel arra, hogy ilyen nagy összegű adózásnak népiünkkel való megértése sok nehézségbe ütközik, közgyűlésünk fölkeri elnökségét, hogy ahol a szükség kívánja, amennyire lehet, személyesen, vagy a bánáti egyházmegye példájára kiküldött bizottságok által — közgyűlésünk reménykedő bizalommal tekint itt rájuk és vár segítséget magyar nemzeti öntudatunkat ápoló iskoláink szomorú helyzetét megértő világi tanácsbíráink s egyéb tisztviselőinktől — menjen a lelkeszek segítségére s vigye jó eredményre ezt a legfontosabb ügyet.

21. Olvastuk a f. évi ápr. 11-én tartott egyházkerületi közgyűlés 63. sz. határozatát, amely az iskolafentartó egyházakat arra hívja fel, hogy a nagyszebeni Globus térképkiadó vállalattal miniszterileg engedélyezett román-magyar feliratokkal és földrajzi nevekkkel ellátott térkép-atlasz szállítására nézve, a szükséges mennyiség felől előzetesen tájékozódva, az Egyházi- és Iskolai Szemle f. évi 8. számában (ápr. 21) közzétett minta szerint, lépjenek szerződésre.

Közgyűlésünk a határozat tudomásul vétele mellett utasítja egyházainkat a szükségesek minél előbb való megtevésére, hogy a szóban forgó térképeket iskolás gyermekeink már a jövő 1923—1924. tanévben használatba vehessék.

22. A f. évi ápr. 11-én tartott egyházkerületi közgyűlés 65. sz. határozata, mely föl hívja az egyházmegyéket, hogy a legfontosabb

népisk. statisztikai adatokat minden év jun. 30-iki állapotnak megfelelően az egyházkerületre terjesszék föl, amennyiben az idevonatkozó intézkedést esp. ur már megtette, tudomásul szolgál.

23. Olvastuk a királyhágómelléki egyházkerület f. évi ápr. 11-én tartott közgyűlésének 66. sz. határozatát, amely szerint a román átlami két osztályu, tanítóképezdét végzetek csak abban az esetben alkalmazhatók iskoláinkban, ha a tanítóképző két felső osztályát magyar felekezeti tanítóképzőben végig hallgatják és ott oklevelet szereznek.

Tudomásul szolgál azzal, hogy e határozatot az iskolaszékek állandóan nyilvántartsák.

24. Olvastuk Soltész Elemér tábori püspök, egyházmegyénk volt főjegyzőjének esperes urhoz intézett következő levelét:

„Nagytisztelű Esperes Ur!

Útra készen, nehéz szívvel, könnyes szemmel veszek búcsút a nagybányai egyházmegyétől.

Hónapok óta szakgatom a szálakat, amelyek életemet szét tépték hazánknak ehhez az istenáldotta, gyönyörű darabjához kötötték. Talán egyik szálnak a szakadása sem oly fájdalmas, mint azé, amely az egyházmegyéhez fűzött.

Itt születtem, ennek kebelén; gyermekkorom édes emlékei, ifjúságom álmái, a férfikor küzdelmei, mosolygó sikerei, ádáz megpróbáltatásai, a meghálálhatatlan áldások és a sokszor elhordozhatatlannak látszó csapások egész sora, mind-mind ide kötnek; ide, a testvéri, rokon, önzetlen baráti szívek melegsége, meg azok a drága sírhalmok az ombodi, váraljai, bányai temetőben . . .

Most, amikor csakugyan lehetetlen tovább maradnom, ezekben az utolsó napokban érzem keservesen — amit ugyan eleitől fogva tudtam — mennyire nagy áldozat innen elszakadnom. Ezt az áldozatot meg kellett hoznom, hitem szerint magasabb érdekből. Legyen nekem az én hitem szerint.

A Nagytisztelű Uram böles vezetése alatt tovább küzdő, a jobb jövő elrabolhatatlan reményében imádkozva tovább munkálkodó egyházmegyével, annak minden gyülekezetével, a megújodott tisztikarral, az én kedves felejtethetlen jó barátaimmal pedig legyen és maradjon az Ur mindenekre elégséges kegyelme.

Arra kérem mindazokat, akik szívökben helyet adtak számomra, tartsanak meg ott ezután is és imádkozzanak értem!

Én bizony szegény sajgó szívembe zárva magammal viszem,

drága gyöngyként őrzöm barátaim könnyes tekintetét, meleg kézsorítását, áldó sóhaját és barátságokért hálát adván Istennek, meg nem szűnők értők imádkozni.

Nagyitiszteletű esperes úr mindenkor tapasztalt atyafiságos jószágért, atyai nemes barátságának rám árasztott sugáraiért fogadja őszinte, mély hálámat. Fogadja és kegyeskedjék kifejezésre juttatni az egyházmegye közgyűlése előtt szívem teljességéből fakadó áldáskívánságomat.

Nagybánya, 1923. június 20. *Soltész Elemér* tábori püspök.

Egyházmegyei közgyűlésünk, midőn sajnálattal, a vesztesség felett érzett mély fájdalommal látja eltávozni, elszakadni tőlünk azt a férfit, a ki több mint két évtizeden át, mint lelkész, egyházmegyei aljegyző, tanácsbíró, főjegyző, közöttünk élt, közöttünk munkálkodott, lelkének kincseit közöttünk gyümölcsöztette, szellemének szikráit közöttünk csillogtatta, a ki fényes tehetségeivel vezérként előttünk járt a kire ha néztünk egyházmegyénk szűkebb határain túl kiérdemelt magasabb állásaiban, édes öröm volt tudni, hogy ő közöttünk való, hogy ő a mienk, más oldalról mély hálával eltelve a jó Isten iránt, hogy adta őt nekünk, a mi szegény küzködő magyar ref. egyházunknak: midőn munkásságát, elévülhetetlen érdemeit jegyzőkönyve külön lapján megörökíti, további munkájára, életére áldást esdő, forró imával kíséri el magas, fényes állásába, oda, hova hite szerint magasabb érdek vezette.

Végül közgyűlésünk felkéri elnökségét, hozza határozatát *Soltész Elemér* tábori püspök urral alkalmas formában közölje.

25. Öry Tamás lázári lelkész tekintettel arra, hogy az egyházkerületi közgyűlés lélekszám szerint kirovandó 20 leus egyetemes közíg. adót határozott el, a melynek célja a tanítói fizetések egyöntetű, méltányos rendezése, így mult évi egyházmegyei közgyűlésünk 26. sz. a. hozott határozatának 3 pontja feleslegessé vált, a következő indítványt terjeszti be: „Indítványozom, hogy egyházmegyei közgyűlésünk 1923. évi 26. sz. határozatával létesített segélyalapi adó alól az egyházakat oldja fel, ide vonatkozó határozatát helyezze hatályon kívül.”

Közgyűlésünk az indítvány elfogadása mellett kimondja, hogy mult évi 26. sz. határozatának 2. és 3. pontját 1924. jan. 1-től kezdődőleg hatályon kívül helyezi.

26. Sátor Dávid színérváraljai lelkész esperes urnál az iránt

kérelmez, hogy egyháza lélekszáma a hozzátartozó szórványokkal együtt az 1910. évi népszámlálás adatainak megfelelőleg 786 lélekben állapíttassék meg. Kéri ezt azért, mert az egyházmegye köztartozások 862, az egyházkerületi közíg. adó pedig már 897 lélek után rovatott ki. Ez eltérés az egyházkerületi közgyűlés által elrendelt 20 leus egyet. adónál oly lényeges terhet jelentene — minden alap nélkül — az egyházra nézve, amelytől azt megakarja menteni.

Közgyűlésünk kérelmező lelkész bizonyítása alapján a színérváraljai egyház s a hozzá tartozó szórványok lélekszámát az 1910. évi népszámlálás adatainak megfelelőleg 786 lélekben állapítja meg s felkéri esperes urat, hogy az egyházmegyei pénzlárnál ebben az értelemben rendelkezni méltóztassék.

E határozat a főt. egyházkerületi gyűlésre fölterjesztendő.

27. A máramarosszigeti egyházból lelkész megerősítés végett beterjeszti 1. a „néhai Szabó Aurél és felesége Jakabovits Erzsébet alapítványa: agkok menházára” (mintegy 112 ezer Lei készpénz és értékpapír, továbbá mintegy 100,000 korona névértékű magyar értékpapír s végül a máramarosszigeti takarékpénztár csődtömegéből és ugyanezen takarékpénztár elleni perben még be nem hajtott követelések); 2. „néhai Szabó Aurél és felesége Jakabovits Erzsébet könyvtár alapítványa” (mintegy 4500 kötet diszes és értékes könyvtár, felszereléssel, ugyyszintén Prielle Cornélia máramarosszigeti magyar színművésznő, emléktárgyai, továbbá gondozás és őrzés költségeinek fedezetére 20,000 Lei készpénz); 3. „Néhai Szilágyi János és felesége Szöllősy Mária Lei készpénz”) (10.000 Lei) alapító leveleinek 4—4 példányát.

Közgyűlésünk a szabályszerűen kiállított alapító leveleket, melyekben az alapítványi vagyon tárgya és összege, továbbá kezelési módja és célja megállapíttatik, a maga részéről jóvágyja s megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre fölterjeszteni határozza.

28. A nagybányai egyházból lelkész megerősítés végett beterjeszti a nagybányai egyház kezelésében levő „*Soltész Elemér* tábori püspök alapítványa” alapító levelét 4 példányban. Az alapítvány vagyona a „Nagybányai Részvénytakarékpenztár” tíz drb. 1890. évben kibocsátott, névre kiállított részvénye, 10000 lei (tízezer) mai forgalmi értékben, amit főgondnok kezdeményezésére a presbyterium tagjai s néhányan nem presbyterek vásároltak s ajándékoztak az egyháznak, mellyel presbyterium távozó lelkész iránt érzett hálájának és szeretetének kívánt kifejezést

adni. Presbyterium lelkész óhajására ez alapítvány évi jövedelmét a közel jövőben restaurálandó templom fenntartására rendelle fordítani s kezelési módját is megállapítva az alapítványt besorozta az egyházfenntartó alap-jellegű alapítványok közé.

Közigyűlésünk a szabályosan kiállított alapító levelet a maga részéről jóváhagyja s megerősítés végett az egyházkerületre fölterjeszteni rendeli.

29. A szatmári egyházból lelkész megerősítés végett beterjeszti 1. „Tóth József alapítvány” (200 Lei, urasztala jókarban tartása), 2. „Kaposy Lajos emlékalapítvány” (1 h. 628 □-öl területű lanka-föld, egyház közszükségletére) alapító leveleit 3—3 példányban.

Közigyűlésünk 1. a „Tóth József alapítvány” alapító levelét megerősíti s annak 1—1 példányát a benne megnevezett helyekre beutalja;

2. A „Kaposy Lajos emlékalapítvány” alapító levelét pedig a maga részéről jóváhagyva, megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre fölterjeszteni határozza.

30. Hivatalos eskü tétellel jelentkeztek Saja Ida szatmári, Asztalos Boriska szatmári és Koroknai Anna tamiásváraljai tanítónők.

A hivatalos eskü letétele után esperes ur közgyűlésünk nevében is meleg szavakkal üdvözlölvén egyházaink és iskoláink szolgálatába szegődött tanítónőket, midőn a reájuk váró feladatok nagyjelentőségű, magasztos voltát, egyben odaadó buzgóságukat és lelkesültségüket kívánó természetét a tőle megszokott atyai szavakkal figyelmükbe ajánlja s őket a reájuk bízott gyermekek hű gondozására, a vallásunk és egyházunk iránti érdeklődés és odaadó ragaszkodás felkeltését és állandó ébrentartását célzó nevelésére föl-hívja, közgyűlésünk jókívánatai között áldás kívánnással el-bocsátja.

31. A szatmári presbyterium f. évi máj. 26-án tartott gyűlésében 45. sz. a. hozott szabályszerű határozatában kimondotta, hogy elemi iskoláját 4 tanerős fiu- és 4 tanerős leányiskolává fejleszti s az egyház mutatkozó, egyházi adóval fedezendő szükségletének kivethetéséhez osztályba sorozás útján új adókulcsot állapít meg. Van XV osztály. Az I. osztályba sorozottak évi 25 leut, a XV. osztályuk évi 2000 leun felül fizetnek. Kéri a határozat megerősítését

Közigyűlésünk, midőn örömmel látja a szatmári régi felekezeti iskolák föltámasztását, az egyház vezetésére hivatott

presbyterium lelkes buzgóságának elismerése mellett, az idézett határozatot s a bemutatott új adókulcsot megerősíti.

32. Az adorjáni presbyterium 1922. nov. 26-án tartott gyűlésének 118. sz. határozatával birtokaránylagos adókulcsát akként módosította, hogy az érvényben levő 5 osztályhoz még egy „rendkívüli” osztályt állapított meg, a melybe azok soroztatnának, akiknek legalább 100 hold összirtokuk van s ezek az eddig 1. osztályba tartozók adójának kétszeresét, vagyis 12 véka búzát, 1 öl fát. 12 sor szénát s az aránylagos pénzkirovást fizetnek. Ez új osztály felállításával az eddigi kulcs alkalmazása mellett teljesen sohasem fedezett lelkész- és tanítói fizetést akarná biztosítani a presbyterium s kéri a határozat megerősítését.

Közigyűlésünk az adorjáni presbyterium idézett szabályszerű határozatát, s az abban foglalt adókulcs-módosítást megerősíti.

33. A józsefházai presbyterium megerősítés végett beterjeszti f. évi máj. 6-án tartott gyűlésében 30. sz. a. hozott szabályszerű határozatát, a mellyel régi, az E. T. III. t. c. 13. §. a., és b., pontján alapuló, nem megfelelő adókulcsa helyett, I—VIII. osztályba sorozás után birtokaránylagos új adókulcsot állapít meg: Az I. osztályba tartozók 200 leut, a VIII. osztályuk 5 leut fizetnek, az iparosok kereseti viszonyaiknak megfelelőleg soroztatnak be az egyes osztályokba.

Közigyűlésünk az idézett határozatot, az abban foglalt új adókulcsot megerősíti.

34. Az avasujvárosi presbyterium 1922. okt. 22-én tartott gyűlésében IV. sz. határozatával Meleg Andor tanító panaszára továbbra is fenn kívánja tartani azt a régi (19 éves) szokást, hogy a gondnok szüret alkalmával a tanítóknak — bizonyára az egyház szőlőjéből? — szőlőt küldjön. E határozattal elen Dudás Ferencz avasujvárosi lakos és 26 társa felebbezéssel élnek, mert „a nép egyáltalába nem nyugszik bele, zug és csak mindenütt az elégtelenséget lehet hallani.”

Közigyűlésünk a felebbezés elutasításával az avasujvárosi presbyterium idézett határozatát megerősíti.

35. A vámfalui presbyterium 1915. jan. 10-én tartott gyűlésének 7. sz. határozatában egyhangulag kimondotta, hogy a harctéren hősi halált halt ifj. Frond István vámfalui egyháztag templomépítési kivétéből fennálló 490 K tartozását törli, özvegyének azonban jogot ad arra, hogy özvegyiségének ideje alatt istentiszteletek alkalmával az első pad sorban foglalhasson helyet.

Ugyancsak a vámfalui presbyterium f. évi febr. 11-én, majd febr.

25-én tartott gyűléseinek 7., illetve 3. sz. a. szótöbbséggel hozott határozataiban Várad Áron presbyter indítványára azért, mert Frond Istvánné szóváltás közben azt a kijelentést tette, hogy „neki a templomi széket nem Cseh Márton, sem Várad Áron nem adta, hanem a pap” e kijelentésben a presbyterium lekicsinylését, megsértését látván, előbb azt mondotta ki, hogy 1915. jan. 15-én 7. sz. a. hozott határozatának megváltoztatásával özv. Frond Istvánnét arra kötelezi, miszerint a Frond családra annak idején kirovott 400 K-t (200 leu) fizesse meg, vagy a templomi első padsorban elfoglalt helyét hagyja el; majd febr. 25-én az előbbi határozat félre tevésével ugyancsak Várad Áron indítványára úgy határozott, hogy özv. Frond Istvánné nem 200 leut, hanem annyit fizessen, a mennyit 400 ezüst korona jelenleg ér.

Ez ellen a határozat ellen Kolos Vincze lelkész az egyházmegyei bíróság, illetve közgyűlésünk elé fellebbezést terjeszt be, indokaiban azt hozván föl, hogy a határozatot méltánytalannak, az evangélium szellemével ellentézőnek tartja, hogy a presbyterium túl lépte határkörét, midőn egy képzelt sérelmet oly súlyos pénzbürséggel akar megtorolni, s kéri a presbyterium f. évi febr. 11-én 7. sz. a. s febr. 25-én 3. sz. a. hozott határozatainak megsemmisítését, ebből folyólag az 1915. jan. 10-én 7. sz. a. hozott határozata érvényességének kimondását.

Várad Áron (5 társa nevében is — valószínűleg presbyterek) lelkész fellebbezésére beadott válaszában kéri a presbyterium f. évi febr. 25-én 3. sz. a. hozott határozatának jóváhagyását, mert az méltányos, az egyház érdekét szem előtt tartó (ha más fizetett, özv. Frondné is fizesse!), mert a határozat megsemmisítése az egyház belső békéjét felidőlná s későbbi viszályoknak magvát hintené el.

Közgyűlésünk Kolos Vincze lelkész fellebbezése alapján a várfalui presbyterium 1923. febr. 11-én 7. sz. s febr. 25-én 3. sz. a. hozott határozatait megváltoztatja, pevezett presbyterium 1915. jan. 10-én tartott gyűlésének 7. számú határozatát fentartja, egyszersmind átteszi az íratokat az e. m. fegyelmi bíróság elnökségéhez vizsgálat megindítása céljából, mert Várad Áron és társai lelkész ellen, özv. Frond Istvánné ellen olyan vádakkal lépnek fel, melyek ha beigazolást nyernének, fegyelmi büntetést vonnának maguk után.

36. A lázári presbyterium 1922. évi szeptember 24-én tartott gyűlésében szabályszerű formák között hozott I. számú határozatával a tanítóval megelőzőleg kötött s az egyházmegye 22—1921. sz. hatá-

rozata kapcsán jóváhagyott egyezségnek megfelelően s ezen egyházmegyei határozatban foglalt felhívás folytán szerkesztett kántor-tanítói díjlevele 4 példányát jóváhagyás végett beterjeszti.

Közgyűlésünk felhívja a lázári egyház presbyteriumát, hogy a kántor-tanítói állomás eddig érvényben levő díjlevelének egy hiteles példányát terjessze be esperes urhoz. S amennyiben annak, ezen most ujonnan szerkesztett díjlevéllel való összehasonlításából az tűnnék ki, hogy javadalom csökkenés esete nem forog fenn: fölkéri és megbízza Esperes urat, hogy a lázári egyház most beterjesztett kántor-tanítói díjlevelét közgyűlésünk nevében hagyja jóvá s megerősítés végett terjessze fel az egyházkerületi közgyűlésre.

37. A turtarebesi egyház presbyteriuma 1923. évi május hó 27. napján 24. sz. alatt s az egyházközségi közgyűlés 1923. évi június hó 3-án 7 sz. alatt hozott határozatai kapcsán kimondották, hogy a lelkész díjlevel egy tételét módosítják, illetve megváltoztatják olyképen, hogy a régi díjlevel szerint adni kötelezett 8 öl tűzifa helyett lelkész használatába bocsájtják, az egyház jórészt beültetett 2 1/2 hold szőlőjének 2/3-át, melynek hozama mindenkor fedezi a fa beszerzés költségeit. A lelkész fa járandóságot ezideig a gyülekezet tagjai saját költségükön szerezték be és be is fuvarozták, mit a csekély számú, szegény sorsban jó részt vegyes házasságban élő, s a rendes és rendkívüli egyházi adókkal amúgy is tulterhelt hívek tovább nem hajlandók teljesíteni. Idézett határozatok névszerinti szavazás mellőzésével hozattak meg.

Közgyűlésünk a turtarebesi egyház idézett határozatait jóvá nem hagyja s az ezek alapján tervezett lelkész díjlevel módosítást nem engedélyezi. Ahoz még készséggel hozzá járulna, hogy a hívek terhein könnyítendő, helyettők az egyházközség pénztára viselje a fa beszerzés és befuvarozás költségeit. Nincsen kifogása az ellen sem, ha ennek fedezetül a fajárandóság helyett átengedni szándékolt szőlő és gyümölcsös évi hozamát jelölik meg, mint amely minden körülmények között van annyi, mint a fa ára és fuvarköltsége. Ez esetben azonban nincsen ok a díjlevel olyan módosítására, mely a lelkészt fajárandósága természetbeni élvezetétől megfosztja. S kérdés, hogy ha e szőlő és gyümölcsös évi hozamától az egyházközség elesik, nem zavarja-e ez meg az egyházközség pénzügyi egyensúlyát, melynek

helyreállítása és biztosítása amugy is a gyülekezet tagjaira vár!

Közgyűlésünk tehát azt ajánlja a turterebesi gyülekezet presbyteriumának, hogy a lelkési díjlevelet ne változtassa meg, lelkési fajárandóság természetbeni kiszolgáltatását továbbra is biztosítsa. És pedig, ha a hívek terhein könnyíteni akar és ha az egyház rendes jövedelmei arra fedezetet nyújtanak, szerezze be a fát az egyház pénztárának terhére, a hívek pedig a fa saját költségükön való beszerzése alól mentesítettven, legalább fuvarozzák be.

38. Az amaczi presbyterium 1923. évi április hó 24. napján tartott gyűlésében kelt 3. sz. határozatával kiállítja a kántor-tanítói állomás ujonnan szerkesztett díjlevelét s annak 4 példányát jóváhagyás végett egyházmegyei közgyűlés elé terjeszti.

A régi díjlevél s ezen most ujonnan szerkesztett díjlevél egyes tételei között lényeges eltérések vannak. Utóbbiba nincsen felvéve az eddig fizetni kötelezett fajárandóság fele (5 öl helyett csak 10 m³), csekélyebb összegű készpénz járandóság és szolgálmány kötelezettség; valamint beiktatták azt is, hogy a kántortanítói földek adóit az eddigi gyakorlattól eltérően a kántortanító fizesse. Ezek ellenében az új díjlevélben 10 kat. hold szántófölddel többet (összesen 16 kat. hold) ad az egyház, mint a mennyit a régi díjlevélben biztosított. Hiányzik ez új díjlevél kiállítását, az idézett módosításokat tárgyaló és megindokoló szabályszerű presbyteri határozat.

Közgyűlésünk az amaczi kántortanítói díjleveleket azon felhívással teszi vissza illetékes presbyteriumhoz, hogy legalább az időközileg kötelezett 12 m³ tűzifa fizetést biztosítsa kántortanító részére, e mellett pedig okvetlenül törölje azt a tételt, mellyel az adók fizetésére tanítót akarná elkötelezni. Ezek szemelött tartásával hozott szabályszerű határozata kapcsán a díjlevelet újra kiállítva terjessze be esperes urhoz. Esperes urat pedig felkéri és meghatalmazza, hogy az ekként hozzá küldött díjlevelet az egyházmegye jelen határozatára hivatkozással hagyja jóvá és megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre terjessze fel.

39. A csengerbagosi egyházból lelkész jóváhagyás végett beterjeszti az 1921. évi szeptember hó 15. napján tartott presbyteri gyűlés 2 p. a. hozott szabályszerű határozatával ujonnan szerkesztett kántortanítói díjlevél 4 példányát. E díjlevélben foglalt javadalom ingatlan

és terménybeli járandóságból áll, melyeknek hozama és értéke a megelőző díjlevélben biztosított javadalomhoz viszonyítva lényeges emelkedést mutat, a tanítói fizetés minimumot felülhaladja és tisztességes megélhetést biztosít.

Közgyűlésünk a csengerbagosi egyház kántortanítói állomásának díjlevelét a maga részéről jóváhagyja és megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre fölterjeszteni határozza.

40. A szatmári egyház presbyteriuma 1923. évi április hó 25. napján tartott gyűlésében 35. sz. alatt hozott szabályszerű határozatával — hivatkozással 1923. évi febr. 11-én tartott gyűlése 10. sz. határozatára melylyel 2 leány elemi iskolai állást rendszeresített s ezekre Asztalos Boriska és Saja Ida okl. tanítónők átvételét kimondotta — nevezett tanítónőket megválasztva, megállapítja e két ujonnan rendszeresített tanítónői állás díjleveleit, melyeket jóváhagyás végett az egyházmegyei közgyűlésre felterjeszt.

Közgyűlésünk örömmel és helyesléssel veszi tudomásul a szatmári egyház nagy buzgóságáról és áldozatkészségéről tanuskodó idézett határozatát, nevezett két tanítónőt már az esperesi jelentés kapcsán megerősítette. Ez ujonnan szervezett tanítói állomások díjleveleit azonban jelen formájában jóvá nem hagyhatja, mert az ezekben biztosítani szándékolt tanítói fizetések, a tanítói fizetések minimuma gyanánt 12.000 Leiben megállapított összegnek lényegesen alatta vannak. Fölhívja tehát a szatmári egyház presbyteriumát, hogy magasabb javadalmat megállapító határozatát és ennek alapján kiállított új díjleveleit terjessze be esperes urhoz. Esperes urat pedig felkéri és meghatalmazza, hogy a beterjesztett díjleveleket jelen határozatra hivatkozással közgyűlésünk nevében hagyja jóvá s megerősítés végett terjessze fel az egyházkerületi közgyűlésre.

41. A szatmárnémeti egyházból lelkész beterjeszti az egyház két rendes tanítói állomásának díjlevelét 4—4 példányban.

Közgyűlésünk a szabályszerűen kiállított díjleveleket a maga részéről jóváhagyja és végleges megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre felterjeszteni rendeli.

42. A szatmárgörbői egyház nevében lelkész jóváhagyás végett beterjeszti a szatmárgörbői leányegyház előkönyörgő kántortanítói állomás ujonnan kiállított díjlevelének 3 példányát. Közgyűlésünk

12—1922. sz. végzésével jóváhagyta nevezett presbyterium 1922. évi május 25-én hozott 1 sz. határozatát, melyben a tanítói díjlevél fátételét akként szándékozott módosítani, hogy a tanító udvarára beszálítani kötelezett 6 öl fa helyett, mostantól fogva csak 3 (három) ölet szolgáltat ki természetben, 3 (három) ölet pedig a mindenkori folyó árban fizet meg, beszállítási költség nélkül.

Közigyűlésünk a szatmárgörbői elökönyörgő kántor-tanító állomás díjlevelét a maga részéről jóváhagyja s megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre fölterjeszteni rendeli.

43. Az aranyosmeggyesi presbyterium 1923. febr. 13-án tartott gyűlésének 9. sz. alatt hozott szahályszerű határozatában azt mondta ki, hogy a lelkészi javadalmat képezett, múlt évben eladott ingatlan helyett kárpótlásul nem az akkor átadni tervezett, az aranyosmeggyesi 44 sz. tkvi betétben 831/3 hrsz. 13 kat. hold 836 □-öl területű földet adja lelkészi javadalmul, hanem az aranyosmeggyesi 46 sz. betétben 831/1, 832/1 és 827 hrsz. összesen 11 kat. hold 1394 □-öl területű ingatlant. Lelkész szerint díjlevel csonkulás nincs, mert ez a föld közelségénél, minőségénél fogva értékesebb.

Közigyűlésünk az idézett határozatba foglalt díjlevel módosítást a maga részéről jóváhagyja s megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre fölterjeszti.

44. A lázárii presbyterium 1923. ápr. 8-án tartott gyűlésében névszerinti szavazás rendjén hozott II. sz. határozatában kimondotta, hogy az egyház tulajdonát képező volt óvodahelyiség (barak) befedési költségeinek fedezésére Daróczy Endre és neje lázárii lakosoktól 5000 leut vesz fel 12%-os kamat utólagos fizetése mellett. A kölcsön fedezetét a helyiség, mely táncziskola, lakodalmak, bálók, előadások helyül szolgál, jövedelme képezi s remélhetőleg 3—4 év alatt törleszhető lesz.

Közigyűlésünk a lázárii presbyterium idézett határozatát az abban foglalt kölcsön felvételt, a maga részéről jóváhagyja s megerősítés végett az egyházkerületi gyűlésre fölterjeszti.

45. Az aranyosmeggyesi presbyterium 1923. febr. 13-án tartott gyűlésében 3. sz. alatt törvényes formák között elhatározta, hogy az egyházi épületek fedési s javítási költségeire meglevő tőkéjéből 30000 leut 8% kamat mellett kölcsön vesz s e kölcsönt 5 év alatt (1924—1928) az egyház földjövödelméből s tőkepénze kamataiból visszafizeti. A szabályszerű kölcsön-kötelezvényt bemutatja.

Közigyűlésünk az idézett határozatot jóváhagyja s megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre fölterjeszti.

46. Közigazgatási bíróságunk 1922. nov. 2-án 59. szám alatt hozott ítéletében felelősségre való tekintet nélkül arra kötelezte a csengerbagosi egyházat, hogy lelkésze buza- és fafizetését 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe alatt szolgáltatassa ki. Midőn lelkész ez ítéletet a november 5-én tartott gyűlésben a presbyterium elé vitte, az kijelentette, hogy annak eleget nem tehet, mivel 1921-ben lelkész és presbyterium között más egyezség jött létre (itt a hiba! . . .) s engedelmessége kifejezésül állásáról az egész presbyterium lemondott. A nov. 14-én összehívott választó-gyűlés — teljes szolidaritásban a lemondott presbyteriummal — új presbyterium választását megtagadta. Esperes ur 1441—1922. számu, a csengerbagosi ref. egyház tagjaihoz intézett leiratában atyai szavakkal int az összetartásra, magyarságunkért, egyházunkért való áldozathozatalra, figyelmezteti őket, hogy az a szándékuk, miszerint nem akarnak új presbyteriumot választani, törvénytellenes, új határnapot tűz ki s felhívja az egyház választó tagjait a presbyterium megválasztására. Sajnos, semmi eredmény! A dec. 10-én tartott választó gyűlés ismét egyhangulag megtagadta a presbyterium megválasztását. Erre esperes ur Boros Jenő lelkész és dr. Harcsár Géza egyházmegyei ügyész urakból álló küldöttség útján próbálta meg az ügy rendbehozását. A küldöttség f. évi jan. hó 25-én megjelent Csengerbagoson, hogy a lelkész fizetésfedezetét megállapítsa s az egyházi adót kivesse. Mindent megkísérelt az ellentétek áthidalására s a béke megteremtésére, de eredménytelenül. Sem a presbyterium tagjai nem voltak hajlandók tisztüket újra felvenni, sem a gyűlés tagjai új presbyteriumot választani. A küldöttség javaslatára, de a kimélő eljárás is teljesen csődöt mondván, esperes ur az I. t.-cz. 47-ik §-a alapján az egyház autonómiáját felfüggesztette s a csengerbagosi egyház ügyeinek vezetésével az óvárii presbyteriumot bízta meg. És most mi történt? Az óvárii presbyterium a lelkész jelentése szerint — „óriási felháborodással” — a megbízatást visszautasította. Most esperes ur egyházmegyei ügyész ur indítványára a csengerbagosi egyház ügyeinek vitelével megbízta a szamosdobi presbyteriumot, amely a megbízatást elvállalta s hozzá kezdett a rendbehozáshoz. Látván már a csengerbagosiak, hogy renitenskedésük (a legenyhébb kifejezés!) az általuk kívánt célhoz nem vezet, f. évi márc. 9-én feleresték a szamosdobi lelkészt, akinek kijelentették, hogy hajlandók az új presbyteriumot megalakítani és ügyeik vezetését átvenni. Így végre márc. 10-én a presbyterium megalakult, s azóta vezeti az egy-

ház ügyeit; a kedélyek lecsillapulván, a békesség bizonyos mértékben helyre állott s a dolog — úgy ahogy — rendbe jött.

Egyházmegyei közgyűlésünk esperes ur ez ügyre fordított sok gondjának-bajának, fáradozásainak méltányoló elismerése mellett, midőn az ő törvényen alapuló eljárását, intézkedéseit jóváhagyja, egyszersmind a csengerbagosi presbyterium s gyülekezet tagjainak példátlan, roszhiszemű, törvénybe ütköző viselkedése felett megbotránkozását, rosszaságát teljes mértékben kifejezi s atyailag inti őket a törvény megbecsülésére, visszavonás; széthúzás helyett a mindennél drágább békesség keresésére, amittől függ különben is küzködő magyar református egyházunk megmaradása és kellő felvirágozása.

Végül, midőn az óvári presbyteriumnak esperes ur intézkedésével szemben kimutatott engedetlensége felett rosszaságát kifejezi, fölkeri az elnökséget, hogy amennyiben szükségét látja, nevezett presbyterium ellen a fegyelmi eljárást indítsa meg.

47. A csengerbagosi presbyterium 1923. márc. 11-én tartott gyűlésében 3. sz. alatt hozott határozatában az iránt kérelmez, hogy a lelkész állás díjlevelét a mai viszonyoknak megfelelőleg korszerűsíttesse, módosíthassa, továbbá, hogy az 1922. évi egyházi adókimutatás a módosított díjleveléhez alkalmazott kulcs alapján véglegesíttessék. E határozatot számos egyháztag (17) is támogatja közgyűlésünkhez intézett kérelmével. A módosítás abban állana, hogy az érvényben levő díjlevelben szereplő szolgáltatások teljesen töröltetnének, 8 öl tűzifa helyett 4 ölet szolgáltatná ki az egyház. Az így beállott csökkenés kiegyenlítésül tekintettel arra, hogy a díjlevel keletkezésekor 1876-ban a lelkész búzafizetése, amint ezt Bereczki Ferencz és László András egyháztagok esküvel is készek bizonyítani, 132 vékára ment, tehát a 32 q-t meg nem haladta, adna az egyház 8 q. tiszta búzát, így a mindenkor lelkész búzafizetése 40 q. lenne. A díjlevel egyéb tételei nem változnának.

Egyházmegyei közgyűlésünk, elő akarván mozdítani a csengerbagosi egyházban a békesség létrejövetelét s lezárni ezt a régen vajdó ügyet, a presbyterium kérése alapján hajlandó hozzájárulni a lelkész díjlevel olyan irányú módosításához, hogy 1., az egyházköztség kötelezi magát a lelkész részére minden év szept. hó 1-ső napján 40 q. tiszta, száraz

egészséges búzát kiszolgáltatni, 2., minden év aug. hó 1-ső napján 24 ürméter (hat öl) hasáb kemény tűzifát a lelkész részére annak udvarán természetben átadni, 3., a díjlevelben biztosított szolgáltatások megszűnnek, de annak javadalomra vonatkozó egyéb része érintetlen marad.

Egyszersmind fölhívja a presbyteriumot, hogy az ebben az értelemben névszerinti szavazás rendjén hozott határozattal módosított díjlevelet haladéktalanul állítsa ki; esperes urat pedig fölkeri és meghatalmazza, hogy a hozzá betérjesztendő díjlevelet annak idején e számra hivatkozással az egyházmegyei közgyűlés nevében hagyja jóvá s megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre terjessze föl.

48. Nagy Lajos egyházmegyei pénztárnok jelenti, hogy 1. a „Nagy Frigyes alapítvány” vagyona 1922. évi dec. 31-én 2000 Lei tőke takarékbetétben; — 1921., 1922. évi kamatjövedelme 143.20 Lei melyből az alapító levél 3. pontja értelmében 20 % kezelési költség az egyházmegyét illetvén: 114.60 Lei kiadható egy református lelkésznek vagy tanítónak a szatmári ref. főgymnáziumban tanuló fia részére. — 2. „Helmeczy József ösztöndíjalapítvány” vagyona volt 1922. dec. 31-én hadikölcsön kötvényben 1942.81 Lei, takarékbetétben 66 Lei, kamatjövedelem 4.39 mely tőkésített. — 3. „Gróf Dégenfeld Béla alapítvány” vagyona volt 1922. évi dec. 31-én hadikölcsön kötvényekben 5704.84 Lei, takarékbetétben 51.74 Lei, kamatjövedelem 1.60 Lei, mely tőkésített. Esperes ur a Nagy Frigyes alapítvány felhasználható kamatjövedelmének az alapító levél intenciójának megfelelően való kiadására pályázatot hirdetett, de nem jelentkezett senki sem.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul vévén, útasítja egyházmegyei pénztárnokot, hogy a kamatokat a Nagy Frigyes alapítványnál is tőkésítse.

49. A patóházai egyház gondnoka és presbyteriumának tagjai egy esperes urhoz intézett beadványban állítólágal a gyülekezet tagjainak befolyásolása alatt, de fellegásának jogosultságát maguk is elismerve, ismételt panaszolkoznak Erdei Sándor ottani tanító ellen. Nincsenek megelégedve a tanítás eredményével, melynek fogyatékoságát különben esperes ur is igazolja s kéri nevezett tanító sürgős elhelyezését, jelezve, hogy további ott maradása csak fokozná az ellene gerjedt elkeseredést. Ezt a beadványt lelkész nem írta alá s a hivatalos pecsétek sincsenek rajta, így magánosok beadványának tekintendő.

Közgyűlésünk a patóházai presbyterek beadványa és

kérése elintézése gyanánt komolyan figyelmezteti tanítót hogy amennyiben a tanítás sikertelensége és viselkedésének kifogásolható volta miatt 3 hónap leforgása alatt újabb panasza adna okot, fegyelmi eljárást indít ellene, súlyosbíró körülményül írván be, hogy erre esperes úr által is figyelmeztetve lett.

50. A batizi presbyterium 1923. évi május hó 6-án hozott 26. sz. határozatában az egyház takarékmagtárának kezeléséről szóló, 1910—99. sz. majd 1915—35. sz. egyházmegyei határozattal megerősített, illetve módosított alapszabály 1. §-ában foglalt rendelkezés hatályának újabb 6 évre leendő meghosszabbítását kéri. Az idézett szakasz szerint a magtár kamat jövedelmének 70%-a 1921. dec. 31-ig az egyház szükségletei fedezésére fordítható, 30% azonban a tőkéhez csatolandó; 1922. évi január hó 1-től pedig az összes kamatjövedelem tőkésítendő, mert a magtár alapításának eredeti célja: olyan alap létesítése, melynek kamatjövedelméből a behívatalnokok fizetése fedezhető legyen.

Tekintettel azon körülményre, hogy a batizi egyház az 1922. évben épen a takarékmagtári épületét kényszerült befedetni, mely 11 ezer Lei költségbe került s melyre fedezettel nem rendelkezik; tekintettel arra is, hogy az egyház jövedelmi forrásai kevesebbedtek, mert a földreform során 19 hold földjét sajátították ki az egyháznak, az amúgy is magas egyházi adóterhet viselő egyháztagok pedig újabb adóteherrel meg nem róvhatók: közgyűlésünk beleegyezik abba, hogy a batizi takarékmagtári alapszabály 1. §-a így módosíttassék: „... az évenként tényleg bevett kamatjövedelem 70%-a bezárólag 1927. évi dec. 31-ig az egyház szükségleteinek fedezetére fordítható, 30% azonban a tőkéhez csatolandó; 1928. évi január hó 1-től pedig az összes kamatjövedelem tőkésítendő!” Egyszersmind utasítja presbyteriumot, hogy a megváltoztatott szakaszt jegyzőkönyvében jegyezze fel. A magtári évi számadásokban pedig e határozatra hivatkozással pontosan tüntesse fel a tiszta jövedelem mennyiségét és felosztását.

51. Az amaczi egyház presbyteriuma 1923. évi január hó 17-én hozott 3. sz. határozatában kimondotta, hogy az egyház tulajdonát képező régi iskolaépületet eladja, mert olyan avult, rossz állapotban van, hogy lakhatóvá tétele — szakértői vélemény szerint — legkevesebb 12.000 Leibe kerülne. Eltekintve attól, hogy az amaczi egyház

ilyenmü szükségletekre fedezettel nem rendelkezik, nem is érdemes kijavíttatni, mert olyan csekély összegű bért kap érte, amit az adó és tűzbiztosítási költségek szinte teljesen felemészteneek s emellett bérlő részéről állandó zaklatásnak, kellemetlenségnek vannak kitéve presbyterium tagjai. — A rozszant épület anyagáért befolyó, mintegy 6000 Lei a kérdéses telek mellékhelyiségeinek és kerítéseinek rendbehozatala és karbantartása költségeit fedezné.

Közgyűlésünk tekintettel arra, hogy az amaczi egyház iskola és tanítói lakás céljaira használt régi és avult iskola épülete jelenlegi állapotában lakás céljaira nem alkalmas, sőt élelveszélyes, — tekintettel különösen arra, hogy annak rendbehozatala költségeire fedezettel nem rendelkezik; végre tekintettel arra is, hogy a tetemes összeget igénylő renoválási költségekkel szemben megfelelő hűtősszeget nem kaphat érte: utasítja az amaczi egyházat, hogy ezen épület lebontását hatósági úton kérelmezze, egyúttal tegye meg a megfelelő lépéseket a fennálló haszonbérleti jogviszony megszüntetésére. Mindezek megtörténte esetére a kérdéses lakásépület anyagának eladását helyesli és megengedi azzal, hogy az abból befolyó összeg az egyház többi épületeinek, kerítéseinek rendbehozására fordítható, melynek ellenőrzésére az egyházlátogatóság és számvevőszék figyelme felhívatik.

52. A szamoskrassói református egyházközség azt kéri, hogy a szamoskrassói határban fekvő ingatlan birtokaiból a járási és vármegyei kisajátítási bizottságok által kisajátítani rendelt lelkeszi lakás céljaira szolgáló házastelek és 43 kat. hold 800 □-öl területű egyházi ingatlan, valamint a lelkeszi tulajdonát képező 38 kat. hold 743 □-öl területű ingatlan visszaadása iránt az egyházmegyei közgyűlés tegyen intézkedést.

Egyházmegyei közgyűlés megállapítja, hogy a szamoskrassói ref. egyház tulajdonát képezik:

1. a krassói 237. sz. betétben 47, 48/1, 48/2, 49/1, 49/2, 50, 51, 52, 53, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 356-357, 358, 359, 622, 623. hrsz. alatt és a 602. sz. betétben 605/3, 606/7, 607/3, 608/3. hrsz. alatt felvett, összesen: 12 kat. hold 1414 □-öl területű belsőség;

2. a krassói 428. sz. betétben 5226/426038 rész közös legelőilletőség, melynek területe 3 kat. hold 426 □-ölnék felel meg;

3. a krassói 237. sz. betétben 845/1, 845/2, 846/1, 846/2, 1739, 1740, 1741, 1742, 1743, 1744, 1745, 1746, 1747, — a krassói 238. sz. betétben 1831—1839. hrsz. felelőrsége, a krassói 426. sz. betétben 1902/2, 1903/2, 1904/2, — a krassói 428. sz. betétben 849.4, a krassói 490. sz. betétben 1959/17, 1965/17, 1972/1, 1973/2, 1974, 1976/3, 1980, 1981, 1983, 1984/6, 1985, 2033/5. helyrajzi számok alatt felvett, összesen 97 kat. hold 686 □-öl területű külső birtok. A 3. alattiakból nem használhatók: 846/2, 1739, 1741, 1743, 1745, 1747, 1903/2, 1959/17, 1965/17, 1972, 1974, 1980, 1983, 1984/6, 1985, 2033.5. hrsz. ingatlanok, melyeknek területe 6 kat. hold 611 □-öl, marad tehát használható terület 91 kat. hold 75 □-öl külsőség.

Mivel a szamoskrassói református egyház önnálló lelkészi állást és két tanítói állomást tart fenn, s a gyülekezet tagjainak száma megtagadja a 300-at (932!) joga van:

a) lelkészi javadalom címén	32 kat. hold
b) templom alap címén	10 „ „
c) két tanítói javadalom címén	32 „ „
d) kántori javadalom címén	8 „ „
e) elemi iskolai gyümölcsös kert címén	5 „ „

Összesen: 87 kat. hold

földet kisajátítástól mentesen megtartania, vagyis a felsorolt ingatlanokból legfeljebb csak 4 kat. hold 75 □-öl lenne kisajátítható.

Ennek dacára a járási és vármegyei kisajátító bizottságok a szamoskrassói ref. egyház ingatlanaiból kisajátították:

I.

a 605/3, 606/7, 607/3, 608/3. hrsz. alatt felvett lelkészi lakás céljaira szolgáló 3 kat. hold 267 □-öl területű házas-
telket;

II.

az 1831—1839. hrsz. alatt felvett ingatlanokból 6 kat. holdat;

III.

az 1959/17, 1965/17, 1972/1, 1973/2, 1974, 1976/3,

1980, 1981, 1983, 1984/6, 1985, 2033/5. hrsz. alatt felvett 37 kat. hold 800 □-öl területű ingatlant;

IV.

a lelkész saját tulajdonát képező ingatlanokból 684/19, hrsz. alatt felvett 3 kat. holdat, 1959/14, 1960/19, 1961/1. 1962/2, 1963, 1964, 1965/15, 1967/8. és 2033/9. hrsz. alatt felvett 35 kat. hold 743 □-ölet, összesen: 38 kat. hold 743 ölet.

A kisajátító bizottságok törvénysértéssel hozzák meg határozataikat, mert:

ad. I. az a körülmény, hogy a gör. kath. lelkésznek nincs megfelelő lakása s hogy a helybeli gör. kath. hívek nem képesek újat építeni, nem ok és jogczim arra, hogy a református lelkészi lakást gör. kath. lelkészi lakás céljaira elvegyék. A törvény 6. §. 7. pontja világosan rendelkezik s kimondja, hogy lakóházak, beltelkek kisajátítás alól mentesek! S bár erre hivatkozással mindkét bizottság elnöke (regátbeli bírák!) tiltakozott is a ref. lelkészi lakás kisajátítása ellen (s az ítéletet meg is felelőzték) mégis az elfogult és érdekelt bizottsági tagok ellenők szavaztak!

ad. II. III. Ezen külsőségek kisajátításánál helytelenül vizsgálták azt, hogy a telekkönyvi betétben nem úgy vannak feljegyezve mint lelkészi és tanítói illetmények, vagy gyümölcsös kert! Tény az, hogy a szamoskrassói ref. egyház igazolt tulajdonát képezik, melyek ha nem volnának, az egyházközség ingatlanai a törvényben megszabott czímen és mértékig mástól is kiegészítendőek lennének, mint ahogy ezt a birtokbাহelyezési eljárást szabályozó miniszteri rendelet minden igény kielégítését megelőzően előírják s a végrehajtó szerveknek parancsolólag meghagyják!

ad. IV. A lelkész saját tulajdonát képező ingatlanok kisajátításánál sem vették figyelembe, hogy neki a kisajátított területekkel együtt sincs több 100 kat. hold földjénél, mint amennyi birtoklására a törvény neki jogot ad. Részrehajlóan és egyoldalúan jártak el akkor, amikor az ő 1918. évben történt földvételét nem akceptálták, holott a vármegyei kisajátítási bizottság egyik lelkész tagja (Puscas Joan) ki ez ítéletet kioroszakolta 1922. évben vett 100 kat. holdnál nagyobb területű ingatlant!

Egyházmegyei közgyűlésünk már foglalkozott egy alkalommal (76—1921. sz. a.) a szamoskrassói ref. egyház és lelkésze ellen az ottani gör. kath. lelkész által indított alaptalan, jogtalan és káros kimenetű hajsza fölháborító kérdésével, akkor t. i., amikor a szamoskrassói ref. lelkész fenti házastelkét az akkori katonai prefektus útján elrekviráltatta s abból a ref. lelkészt kiköltöztetve, a maga számára vakmerően elfoglalta. Ugyanakkor az egyházkerületi közgyűlés útján illetékes helyen kérte a lakás visszaadását s az egyház és lelkésze erkölcsi és anyagi kártalanítását. A minisztérium el is rendelte a vizsgálatot, de azt megtartani, lefolytatni mai napig sem lehetett. Sőt időközben a kirtörvényszék megsemmisítette ez ügyben eljáró hatóságok törvénytelen intézkedéseit s a lakás visszaadását elrendelte. Végrehajtani azonban ezt az ítéletet sem lehetett. S midőn most újabb törvénytérrel az egyház jogos tulajdonát képező ingatlanok ki is sajátítottak, egyházmegyénk fölkéri egyházkerületi közgyűlést, hogy saját hatáskörében méltóztatassék illetékes helyen előterjesztést tenni panaszló egyházközség és lelkésze érdekében.

53. Olvassatik számvevőszék következő jelentése:

„Nagytiszeletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Az egyházmegyei közpénztár 1922. évi számadásait megvizsgálva, a vizsgálat eredménye gyanánt tisztelettel jelentjük, hogy a költségvetés a lehetőség határáig betartatott, a mutatkozó eltérések részint esperesi felhatalmazásban, részint költségvetésileg teljes pontossággal előirányozhatatlan bevételekben és kiadásokban s általában a mai rendkívüli helyzetben lelik magyarázatukat.

A bevételi és kiadási tételek nyugtákkal és ellennyugtákkal igazoltak s az egész számadás számadatilag is helyesnek találtattak.

Megállapított, hogy a közpénztár és külön rendeltetésű alapok tőkéi, takarékpénztári betétei, készpénzei, értékpapirjai és bevételi hátralékai helyesen vétettek fel a számadásba, s mindezek hiánytalanul meg is vannak. Mindössze egy tételnél van szükség helyesbítésre, nevezetesen Kisepeleskén az egyházmegye jubiláris alapjára befizetett s a közpénztárba bevételezett 25 lei hozzájárulása lesz utólagosan ez alap javára tőkésítendő.

Kamat tartozás, vagy más címen hátrálékban maradt adósok a számadásban pontosan fel vannak tüntetve.

A számadás fő tételei s a pénztár vagyoni helyzete a következő:

A) Bevételek

1. Pénztári maradvány 1921-ről	1107-51 L
2. Egyházmegyei adó	21639-99 „
3. Jubiláris alapra befizetés	25— „
4. Bekebelezés és consensus díjakból	70-10 „
5. Büntetés pénzek	423-50 „
6. Tökből átmeneti	1109-76 „
7. Kamat jövedelem	338-26 „
8. Vegyes bevétel	637-50 „

Bevételek összege 25351-62 L

B) Kiadások.

1. Új tőke elhelyezésekre	3297-33 L
2. Kamatok tőkésítve	321-06 „
3. Tiszteletdíjak	8863-25 „
4. Gyűlés tartás költségei	3279-50 „
5. Egyházlátogatók költségei	1696— „
6. Nyomtatványok	2342-25 „
7. Különféle segélyezések	459— „
8. Napidíjak	1689— „
9. Vegyes kiadások	466-25 „

Kiadások összege 22413-54 L

Egyenleg, mint pénzmaradvány 2938-08 „

C) Vagyon.

I. Közpénztári tőke vagyon:

a) Több címen	19043-96 L
b) Gróf Dégenfeld Sándor alap	1000— „

II. Külön rendeltetésű alap:

a) Ujfalussy Miklós alap	931-20 L
b) Államsegély alap	3908-55 „
c) Kálvineum alap	487-50 „
d) Bethlen Gábor kör alap	243-75 „
e) Tanítói gyámegyleti alap	2364-55 „
f) Helmezy József alap	2008-81 „
g) Gróf Dégenfeld Béla emlék alap	5379-38 „

h) Egyházmegyei jubiláris alap	2027-70 „
i) Nagy Frigyes alapítvány	2143-20 „

Összes vagyon: 39538 60 L

mely összeg a megelőző évi zárlathoz viszonyítva 4441-31 L. tőke vagyon gyarapodást mutat.

Nyilvántartás végett feljegyezzük az egyházmegyei közpénztár követeléseit és tartozásait a következőkben:

I. Követelések.

1. Kovács László kólyi lelkész kamat hátr.	38-90 L
2. Apa 1918 évi tartozása, postán elszámolatlan	52-42 „
3. Aranyosmedgyes ugyanaz	45-18 „
4. Szatmárudvari 1921. 1922 évi járuléka	343-— „
5. Pusztadaráz	342-— „
6. Halmi	1252-— „
7. Akli	284-— „
8. Apahegy 1922 évi járuléka	112-— „
9. Dobrácsapáti	75-50 „
10. Csengebajos	330-50 „
11. Máramarosziget	500-— „
12. Nagybocksó	128-50 „
13. Turtarebes	297-50 „

Követelések összege: 3801-50 L

mely a közpénztári vagyonban bennfoglaltatik.

II. Tartozások.

Mint az előző évben; összege 603-47 L
mely összeg a közpénztári tőkevagyonból levonásba hozatott.

Bizottság az egyházmegyének 1922. évről vezetett közpénztári és tőkepénztári számadásait a Nagytiszteletű Egyházmegyei közgyűlésnek elfogadásra, Nagy Lajos pénztárnokot pedig ezen számadások kötelezettsége alól, a szokott óvás mellett, elismeréssel felmentésre ajánlja.

Javasolja egyuttal, hogy a I. alatt feltüntetett követelések azonnali befizetésére ott kiírt adósok esperes ur utján szállíttassanak fel azzal, hogy amennyiben a fölhívásnak eleget nem tennének, az illető lelkész és gondnok urak 100—100 Lei pénzbírságnak az egyházmegye jubiláris alapjára leendő megfizetésére köteleztetnek.

Pénztárnok pedig ismétellen utasíttatik, hogy a II. alatt felsorolt tartozásokat Lei értékben (2: 1 arányban) okvetlen fizesse ki és az 1923 évi számadás keretében számolja el.

Végül midőn egyházmegyei közgyűlés bizonyára meglelégedéssel fogadja az egyházmegyei pénztár és alapok jelentős gyarapodásáról szóló évi jelentéseinket, időszerűnek s az egyházmegyei vagyon realitása szempontjából szükségesnek tartjuk azt is megemlíteni, hogy a 39,538-60 Lei összegben megállapított egyházmegyei vagyon több mint fele része (22,599 80 Lei) hadi kölcsön kötvényekben van elhelyezve 1104-45 L. lombárd kölcsönrel terhelve, utóbbi összeg a vagyon megállapításánál levonásba hozatott, viszont a hadikölcsön kötvények olyan értékben vannak felvéve, mint amennyit ténylegesen fizetett érték a pénztár, 2 korona 1 leinek számítva.

Arra való tekintettel, hogy a volt magyar államkölcsön kötvények sorsa kétséges, értéke kétes, szükségét látja és javasolja bizottság, hogy azok eddig levonás nélkül vezetett értékéből évente bizonyos összeg leíratnák olyformául, hogy az évvégi zárlatnál mutatkozó pénztári maradvány nagyságához mérten legalább a külön rendeltetésű alapok államkölcsön-kötvénybe fektetett vagyona, az alapítvány-tétel sorrendjében lassanként visszafizettetnék s az illető alapok takarékpénztári betét számláin helyeztetnék el. — Kelt Szamoskrassón, 1923. évi július hó 4-én. Oláh Sándor, biz. előadó.”

Közgyűlésünk a számvevőszék jelentését tudomásul véve, jegyzőkönyvbe felvételni rendeli; az egyházmegyei közpénztár 1922. évi számadásait elfogadja és Nagy Lajos pénztárnokot a számadás további kötelezettségének terhe alól — a szokott óvás mellett — felmenti s általában számvevőszék összes javaslatait elfogadja és határozati erőre emeli.

54. Tárgyaltatott a számvevőszék következő jelentése: „Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

A nagybányai egyházmegye kebelébe tartozó egyházközségek által bemutatott és alantírott bizottság által megvizsgált számadásokra vonatkozó jelentésünket és javaslatainkat a következőkben van szerencsénk előterjeszteni:

I. Mint teljesen rendben talált, okmányolt számadásokat észrevétel nélkül javasoljuk elfogadni és megerősíteni a következőket:

A nagybányai egyházmegyéből: Adorján, Amac, Apa, Apahegy, Aranyosmedgyes, Avasujváros, Batiz, Egri, Felsőbánya, Felsőfalu, Hirip, Józsefháza, Kakszentmárton, Kiskolcs, Dobrácsapáti, Kipeleske, Lázári, Misztótfalu, Nagybánya, Nagykolcs, Ombod, Szatmárpálfalva, Görbed, Patóháza, Pettyén, Sándorhomok, Sárköz, Sárközujlak, Szarazberek, Sza-

moskóród, Szamoskrassó, Szatmárhegy, Szinérváralja, Vámfalu egyházak 1922. évi számadásait, továbbá Amac 1919—1921, Híríp 1921, Kakszentmárton 1918—1921, Kisleleske 1919—1921 és Kőszegremete 1921. évi számadásait;

a máramaros-ugocsa egyházmegyéből: Hosszumező, Kisbábony, Máramarosziget, Nagylarna és Tamásváralja egyházközségek számadásait, továbbá a máramaroszigeti lyceum, lyceumi tápintézet és jogakadémia 1920—1921. évi számadásait.

II. Érdemlegesen nem volt elbírálni a nagybányai egyházmegyéből: a berendi és szatmárudvarii egyház számadása, mivel esperesileg jóváhagyott költségvetése nincs. Erdőd, Kőszegremete és Mikola pedig nem küldte be számadásait.

Ugyancsak nem küldötte be számadását a máramaros-ugocsa egyházmegyéből: Dabolc, Halmi, Nagybocksó és Turtarebes, utóbbinak különben szintén nincs esperesileg jóváhagyott költségvetési előirányzata.

Tisztelettel javasoljuk, hogy ezen egyházak lelkészei fegyelmi eljárás terhe alatt és 500—500 L bírságnak a közigazgatási pénztárba leendő befizetése ellenében köteleztessenek el arra, hogy számadásaikat egy hónap alatt esperesileg megerősített költségvetéssel együtt terjesszék be az esperesi hivatalhoz.

III. Jelentjük, hogy a költségvetés, számadási főkönyv és pénztári napló nyomtatványok teljesen elfogytak. Számvevőszék szükségesnek látja ezek újra nyomtatását és raktáron tartását, mert ezek kötelező használatával lehet legjobban biztosítani a számadások egyöntetűségét, másfelől pedig nagy könnyebbségére lesz számadáskészítőknek is, ha e nyomtatványokat készen kapják.

Tisztelettel javasoljuk tehát, hogy közgyűlésünk bizza meg Oláh Sándor számvevőszéki tagot, hogy fenti nyomtatványokat nyomassa ki olyan mennyiségben, hogy az egyházak e nemű szükségletei 2 évre fedezve legyenek; az egyházmegye egyházait pedig elkötelezi, hogy e nemű nyomtatvány szükségleteiket készpénz fizetés ellenében vegyék át.

Kelt Szamoskrassó 1923. évi július hó 4. napján Oláh Sándor biz. előadó.

Közgyűlésünk számvevőszék jelentését tudomásul véve egész terjedelmében jegyzőkönyvbe felvéteni rendeli s az abban foglalt javaslatokat határozati erőre emeli.

Ehez képest az I. alatt felsorolt egyházak számadásait jóváhagyja és megerősíti, megállapítván, hogy az 1922—47.

sz. egyházmegyei határozat III. pontjában, fegyelmi eljárás és pénzbüntetéssel fenyegetett egyházak is eleget tettek kötelezettségeiknek.

A II. alatt felsorolt egyházak lelkészei pedig fegyelmi eljárás és 500—500 L bírságnak a közig. pénztárba leendő megfizetése terhe alatt elköteleztetnek, hogy számadásaikat vagy azok hiányzó mellékleteit 30 nap alatt terjesszék be az esperesi hivatalhoz.

55. Olvaslatott a következő jegyzőkönyv:

„Jegyzőkönyv felvétel a nagybányai ref. egyházmegye számvizsgáló bizottságának 1923. júli. 6-án tartott ülésében.

1. SZÁM.

Megállapított, hogy a szatmári egyházmegyéből ide szakadt egyházak közül számadásaikat beküldötték Csengerbagos 1919, 1920, 1921 évekről, Óvári 1922 évről, Szamosdara 1922 évről, Szamosdob 1919, 1920, 1921 évekről, Szatmár 1922 évről, Szatmárnémeti 1922 évről, Vetés 1919, 1920, 1921 évekről. Nem terjesztette be számadását Pusztadaróc 1919, 1920, 1921, 1922 évekből, továbbá Csengerbagos, Szamosdob, Vetés 1922 évről.

2. SZÁM.

A) Jóváhagyásra ajánlott számadások.

1. A szatmárnémeti 1922 évi
2. A szamosdobi 1919, 1920 évi.

E számadásokat mint teljesen kifogástalan, okmányokkal kellően felszerelt, számfejtésileg is helyes számadásokat bizottság jóváhagyására ajánlja az egyházmegyei közgyűlésnek.

B) Észrevételekkel jóváhagyandó számadások.

1. Szatmár közpénztári. 1922 évi A bevételi A) címletnél pénztárak javára irandó 30 lei ellenben a bevételi J) címletnél terhére irandó 104 lei. Ezek szerint terhére jön 74 lei. Továbbá a vagyonskimutatásban 8277 lei egyházi adóhátralék 1921 évről nincs láttatva. Ugyancsak a vagyonskimutatásban 500 lei államsegély előleg Kürthy Dezső s. lelkészen mint követelés nincs láttatva. Jövő évi számadásuk ezeknek tekintetbe vételével készítenőd.

2. Szatmár felekezeti iskolai számadása. A vagyonskimutatásban 2000 lei 60 banis betétkönyv, és 5000 lei énekeskönyv ár előleg mint követelés a lelkész hivataltól.

3. Szamosdara. 1922. évi a kötvényes tartozókról a rovatos kimutatás az alábbi rovatokkal készítendő: Sorsszám. Kötvény kelte. Tőke tartozás. Kamat hátralék. Folyó évi kamat. Kamattörles. Tőke törles. Fenn maradt tőke. Fenn maradt kamat. Hogy látható legyen tisztán, mennyi a tőke, melyről kötvényt adtak s mennyi a kamathátralék. És a kamathátralékokat ne csatolják évről évre a tőkéhez, mely kamathátralék nincs biztosítva kötvénnyel. És a termény vételből származott adósságok is, melyek már több évesek, kötvényre veendő.

Egyházi adó naplónál törles rovat nyitandó. Így nem lesz meg az a képtelen összegezés, a mi minden adónaplónál meg van, minden évben.

4. Szamosdob. 1921. évi. A tűzifáról, nemcsak a pénztől megváltott de a természetben kézhez vett fáról is csak a belhivatalnokok adnak nyugtát. Ám adjanak ők is, de a természetben kiszolgáltatott fánál adja az illető fakeskedő, vagy erdőőr. A temetőből és körtvélyesből ki-termelt fánál pedig ha a faárt gondnok kiadásba beviszi, pedig nem adta ki, bevételbe is tegye be, hogy a két tétel fedje egymást. Borsi István tanítónak körtvélyesből 2 méter fa ment természetben, 160 leit be vitt kiadásba, bevételbe nem. Ha e 2 m. fa kitermelés, amelyért pénzt nem adott ki, a 160 lei gondnok terhére tétetik. (E kérdésre válasz nem jött.)

Ez észrevételekkel fenti számadásokat is jóváhagyásra ajánljuk.

C) Független hagyott számadások.

1. Óvári 1922. A gondnoki napló, mint minden évben, úgy most is összegezés nélkül van lezárva. A számvevő által megjegyzett összegezésnél kitűnt, hogy a bevétel 300 leuval több a naplóban mint a számadásban. E 300 lei a naplóba 2-ik sz. alatt bevezetett Szilágyi Endre egyházi adója, mely a számadásban nincs láttatva. E számadást meg lehetett volna erősíteni a 300 leinek Debreczeni Lajos gondnok terhére irásával, de az egyházi adófékönyv sincs mellékelve. A költségvetésben 7942 lei van előirányozva egyházi adó címen, ebből befolyt 4997 lei, illetve a 300 lei hozzáadásával 5297 lei, hátralék 891 lei. Differencia 1754 lei. Ez törlesnek kissé sok. 30 nap alatt az egyházi adófékönyv beadandó Sáfár Imre számszéki referenshez a 23385 leiba került új harang ár feladó vevényével, vagy a cég nyugtájával.

2. Csengerbagos 1919, 1920, 1921 évi, mivel gondnoki napló egy számadáshoz sincs mellékelve, mely pedig mindenkor, de különösen a koronának leiba szökésénél feltétlen szükséges. A 3 gondnoki napló 30 nap alatt beadandó referenshez.

3. Vetés 1919, 1920, 1921 évi, mivel a 2 hóval ezelőtt bekért takaréket másolatok mindez ideig nem érkeztek be. 30 nap alatt beadandó.

A számadásokat 1919 évtől be nem adott Pusztadaróczi, illetve Selyeby Géza lelkésznel kérjük az 500 lei bírság pénz közpénztárba leendő befizetésének érvényt szerezni s valami módját ejteni, hogy a számadások elkészíthetők legyenek ebben a szegény kis egyházban.

Végül Csengerbagos, Szamosdob, Vetés fegyelmi eljárás megindításának és 500 lei bírság terhe alatt elköteleztetnek, hogy 1922. évi számadásaikat 30 nap alatt adják be referenshez.

Kelt Szatmár, 1923. júli 6. Sáfár Imre számszéki referens."

Községi üléstünk a számvevőszék fenti jegyzőkönyvét tudomásul véve, egész terjedelmében jegyzőkönyvbe felvételni rendeli s az abban foglalt javaslatokat elfogadva, határozati erőre emeli.

Selyeby Géza pusztadaróczi lelkész ellen a fegyelmi eljárás megindítását elrendeli s annak foganatosítására esperes urat felkéri; s addig is kötelezi őt a már kiszabott 500 lei bírságnak a közigazgatási pénztárba 30 nap alatt leendő befizetésére.

Egyben Sáfár Imre számvevőszéki tagot a több felhívás és megintés dacára be nem adott pusztadaróczi 1919—1922 évi számadások elkészítésével megbizza. A kiszállás költségeinek viselésére pedig mulasztó lelkészt ugyancsak elkötelezi.

56. Számvevőszék bemutatja az egyházmegyei közpénztár 1923. évi költségvetés előirányzat tervezetét, egyházmegyei pénztáros összeállításában s azt egész terjedelmében elfogadásra ajánlja a következőkben:

„Költségvetés a nagybányai ref. egyházmegye és hozzákapcsolt részek 1923. évi számadásához.

A) Szükséglet:

1. Esperesi tiszteletdíj	5000—
2. Főjegyzői tiszteletdíj	1000—
3. Jegyzői tiszteletdíj	500—
4. Tanácsbírói tiszteletdíj 6 tanácsbíró	900—
5. Közpénztárnok tiszteletdíja	1000—
6. Lelkeszi nyugdíjint. pénzkezelőnek	500—

7. Egyházmegyei könyvtárnoknak	200—
8. Iskolalátogatóknak	900—
9. Egyházlátogatóknak	1200—
10. Közalap kezelőnek	50—
11. Számvevőszéknek	1550—
12. Egyházkerületi képviselőknak	1200—
13. Irodaszerek s nyomtatványok, 4 évi jkönyv	10000—
14. Napidijak	1000—
15. Vegyesek	500—
16. Különböző segélyek	200—
17. Előre nem láthatók	500—
18. Iskolai segélyekre	20000—
19. Szatmári tanítónőképzőnek	4000—
Összesen	50200—

B) Fedezet:

1. 1922. évi pénztári maradvány	2938 62
2. Egyházmegyei adó 50 b. lélekszám után	22000—
3. Egyházmegyei iskolai segély 50 b.	22000—
4. Szatmári tanítónőképzőre 10 b.	4000—
5. 3000 lei 6%-os kamatja	180—
6. Hátralékokból	2000—
7. Tőkefelhasználás jegyzőkönyvekre	3000—
Összesen	56118 62

C) Összesítés:

Fedezet	56118 62 L
Szükséglet	50200— L
Maradvány	5918 62 L

Községülésünk a bemutatott 1923. évi költségvetés előirányzatot elfogadja és megerősíti azzal a módosítással, hogy a „Szükséglet” 20. t. a. „Napidij lelkészeknek 1 egyházmegyei közgyűlés alkalmával, 50 lelkész á 60 Lei = 3000 Lei;” 21. tétele alatt „Napidij egyházi képviselőknak 1 egyházmegyei közgyűlés alkalmával, 50 képviselő á 40 Lei = 2000 L.” új tételeket a költségvetésbe pótlólag fölvenni határozza. Mialt az összesítés így zárul: Fedezet: 56118 62 L, szükséglet 55200— L, pénzmaradvány 918 62 Lei.

57. Kolozs Vincze egyházmegyei könyvtárnok esperes urhoz intézett beadványában jelenti, hogy az egyházmegyei lelkészi könyvtár szokásos számadásait az 1919—1922. évekről nem mutatta be, mivel sem bevétele, sem kiadása nem volt. Az egyházmegyei lelkészi könyvtár illető pénzek kezelésében a következők: 1. 1918. évi pénzmaradvány 15 26 Lei. 2. Büntetéspénzből 1921. évben 300— Lei, összesen: 315 26 Lei.

Községülésünk könyvtárnok jelentését tudomásul véve, egyben utasítja őt arra, hogy fenti összeget kamatozás céljából tegye takarékpénztárba.

58. Az egyházmegyei közalapi bizottság nevében esperes ur jelenti, hogy Nagy Lajos egyházmegyei közalapkezelő 1922. évi közalapi számadását felülvizsgálván, azt rendben találta. Az 1922. évben közalapi járulék, perselypénz és adományok czimén befolyt 2245 Lei 10 bani, mely összeg az 1919—21. évi 5600 Lei 04 banival együtt a nagybányai részvénytakarékpénztárban van elhelyezve. Hátralékban maradt 425 Lei 62 bani, mely összegnek több mint fele a pusztadaróczi és a halmi egyházak 4—4 évi hátraléka.

Községülésünk a jelentést tudomásul veszi, esperes urat felkéri a hátralékok behajtása iránti intézkedésre, egyházmegyei közalapkezelőt pedig utasítja, hogy a hátralékos egyházaknál annyszor 5% késedelmi kamatot számítsion fel, ahány éves hátralékról van szó.

59. Az egri presbyterium 1923. évi május hó 27-én 2. sz. alatt szabályszerűen hozott határozatában I—XXIII. osztályba sorozással megállapította az egri egyházban 1923. évre érvényes adókulcsot s azt jóváhagyás végett beterjeszti.

Községülésünk az egri presbyterium idézett határozatát s az abban megállapított adókulcsot megerősíti.

60. A kakszentmártoni egyház presbyteriuma beterjeszti 1923. évi május hó 6-án tartott gyűlésében hozott 19. sz. határozatát jegyzőkönyvi kivonatban, melyben arra hivatkozással, hogy az egyház tagjai ígás és gyálogos közmunka kötelezettségeiknek eleget nem tesznek: megbizsa és felhatalmazza gondnokát arra, hogy az elmaradók terhére fogadjon fel és állítson munkába másokat. E határozatát kéri közgyűlésünk által megerősíttetni.

Községülésünk a kakszentmártoni egyház idézett határozatának megerősítéséhez ebben a formában nem járulhat hozzá. Hanem utasítja presbyteriumot, hogy szabályszerűen

hozott és jól megszövegezett határozat kapcsán állapítsa meg a gyülekezeti tagok közmunka kötelezettségének mérvét, mennyiségét, idejét stb. s az esetre, ha és akik ezt nem teljesítenék; annak megváltási ellenértékét. E határozat bírtokában pedig a törvény rendelkezései szerint járjon el.

61. Az aranyosmegyesi ref. egyház 1923. évi június hó 24-én szabályszerű formák között hozott 3—1913. sz. határozatával kimondotta, hogy ideiglenesen szünetelő régi felekezeti iskoláját 1923. évi szept. 1-ével visszaállítja s hogy az aranyosmegyesi református orgonista-kántortanítói állást 1923. szept. 1-re újra szervezvé, ezen állás díjlevelét megállapítja és 4 egyenlő példányban kiállítani határozza.

Közgyűlésünk az aranyosmegyesi presbyterium idézett határozatát örömmel és helyesléssel véve tudomásul, a szabályszerűen kiállított s négy egyenlő példányban bemutatott orgonista-kántortanítói díjlevelet a maga részéről jóváhagyja s megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlésre fölterjeszteni rendeli.

62. Több tárgy nem lévén, elnök a gyűlést kölcsönös jókívánatok között bezárja.

Hitelesítjük. Szatmár, 1923. évi július 12-én.

Csaba Adorján
vil. elnök.

Dr. Harcsár Géza

Széll György
esperes.

Bogdán Lajos
főjegyző.

Bélteki Lajos

Oláh Sándor
jegyző.

Bunna István
jegyző.

A 6—8. 13. a)—26. 31—35. 43—47. számokat jegyezte Bogdán Lajos.

Az 1—5. 9—12. 27—30. 36—42. 48—57. 59—62. számokat Oláh Sándor.

Az 58. számot Mészti Mihály.

A bíróság határozatai.

63. Időszaki tanácsba az elnökség vezetése mellett a folyó 1923. évre megválasztatnak

rendes tagokul Magoss Ferencz, Papolczy Zoltán, dr. Farkas Antal; póttagokul Boros Jenő, dr. Helmeczy József tanácsbírák.

64. A nagybányai egyházmegye bírósága, mint fegyelmi bíróság, a nagybányai presbyterium panaszára Beregszászi Kálmán presbyter ellen indított ügyben alantírott kelyen és napon következően határozott:

Ítélet.

Fegyelmi bíróság Beregszászi Kálmán nagybányai lakos presbytert az E. T. V. t.-cz. 34. §. A 3. 5. pontjaiba ütköző fegyelmi vétésben vétkesnek mondja ki s ezért őt az idézett törvény 35. §. d) pontja alapján presbyteri állásától való végleges megfosztásra ítéli s kötelezi őt, hogy 102 L, azaz egyszázkettyő leu felmerült költséget a nagybányai ref. egyházmegye pénztárába 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett fizessen be.

Indokolás.

A presbyteri állás méltóságát sértette meg azzal, hogy a presbyterium határozatát, presbyter társai működését nyilvánosan gúny tárgyává tenni, ezáltal a presbyterium tekintélyét csorbítani igyekezett; hithűségbe ütköző cselekményt követett el, midőn fiát nem konfirmáltatta és megengedte, hogy a római katolikus lelkész mellett rendszeresen minisztráljon.

A költségekben való elmarasztalás vétkeességének folyománya.

A kihirdetett ítéletben panaszos presbyterium megnyugszik, panaszlott felebbezést jelent be.

Kelt Szatmáron, 1923. július hó 6. napján.

Széll György, egyházi elnök. *Boross Zoltán*, világi elnök. *Bunna István*, jegyzőkönyvvezető.

65. A nagybányai egyházmegye bírósága, mint közigazgatási bíróság, Öry Tamás lelkész panaszára a lázárii egyházi ellen javadalom kiszolgáltatás tárgyában indított ügyben alantírott helyen és napon következően határozott:

Ítélet.

Közigazgatási bíróság kötelezi a lázárii presbyteriumot, hogy Öry Tamás lelkész részére 1923. január 1-től természetben szolgáltatassa ki a díjlevélben megállapított javadalmat, még pedig 1923. szeptember 1-ig 107 véka búzát, 1923. november 1-ig 26 véka tengerit és 30 nap alatt 6 öl tűzifát, mint az 1923. évi járandóságot.

A bíróság kimondja, hogy az ítélet felebbezésre való tekintet nélkül végrehajtható.

Indokolás.

Az E. T. I. t.-cz. 115. §-a értelmében a lelkész részére megállapított fizetést megcsónkítani, alábbszállítani nem lehet. Miután a díjlevélben meghatározott fizetés ideiglenesen történt megváltoztatásának határideje lejárt, lelkész részére az eredeti díjlevél szerinti javadalom ismét természetben szolgáltatandó ki, ezért az egyházat a rendelkező rész szerint el kellett marasztalni.

A kihirdetett ítéletben Öry Tamás megnyugodott, az ítélet ellen Fodor Gáspár a presbyterium képviselőjében felebbezést jelentett be. Kelt Szatmáron, 1923. július hó 6. napján.

Szell György, egyházi elnök. *Boross Zoltán*, világi elnök. *Ajtai Nagy Gábor*, jegyzőkönyvvezető.

66. A nagybányai egyházmegye bírósága, mint közigazgatási bíróság, Orosz Ernő lelkész panaszára javadalom kiszolgáltatása tárgyában a hiripi egyház ellen folyamatba tett közigazgatási bírósági ügyben alantírott helyen és napon következően határozott:

Ítélet.

Közigazgatási bíróság az Orosz Ernő lelkész által benyújtott perújítási kérelemnek helyt ad s ezért a Királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint közigazgatási bíróságnak 1922. szept. 28-án hozott ítéletét hatályon kívül helyezi és kötelezi a hiripi egyházat, hogy Orosz Ernő lelkésznek 1920. ápr. 1-től kezdődőleg évenként 49 q. búzát, 3 q szemes tengerit, $\frac{1}{4}$ hold házikert szántását, vetését és 65 szekér fát 15 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett természetben szolgáltatasson ki.

Indokok.

A perújítási kérelemnek helyt kellett adni, mert Puskás Sándor gondnoknak a tárgyaláson tett kijelentése szerint a díjlevél megváltoztatására egyesség létre nem jött volt és mert beigazolódott, hogy díjlevél csónkítás esete forog fenn, minek folytán a körülírt másodbírósági ítéletet hatályon kívül kellett helyezni. Mivel pedig az egyházi törvény I. t.-cz. 115. §-a értelmében a díjlevélben megállapított fizetést csónkítani, leszállítani nem lehet, ezért a díjlevélben megállapított javadalom kiszolgáltatása az egyházközségnek törvényes kötelezettsége.

A kihirdetett ítéletben Orosz Ernő lelkész megnyugodott, Puskás Sándor gondnok ellenben felebbezett.

Kelt Szatmáron, 1923. július hó 6. napján.

Szell György, egyházi elnök. *Boross Zoltán*, világi elnök. *Ajtai Nagy Gábor*, jegyzőkönyvvezető.

67. A nagybányai egyházmegye bírósága, mint közigazgatási bíróság, Kádas Zsigmond adorjáni lakos egyházi adókvivetés elleni felebbezése tárgyában alantírott helyen és napon következően határozott:

Ítélet.

Közigazgatási bíróság Kádas Zsigmond adorjáni lakos felebbezését az E. T. III. t.-cz. 19. §. második bekezdése alapján visszatartja.

Indokolás.

Az adorjáni presbyterium Kádas Zsigmond felebbezése tárgyában 1923. év február hó 6. napján határozott s e határozat felebbezővel február 7-én közöltetett. Kádas Zsigmond felebbezését az e. m. bírósághoz 1923. márczius hó 1. napján keltezte adta be s így említett §. értelmében mint elkésett visszautasítandó.

Kelt Szatmáron, 1923. július hó 6. napján.

Szell György, egyházi elnök. *Boross Zoltán*, világi elnök. *Bunna István*, jegyzőkönyvvezető.

68. A nagybányai egyházmegye időszaki tanácsa, mint közigazgatási bíróság, Kánya György és társai panaszára a patóházai presbyterium ellen indított közig. bírósági ügyben alulírott napon és helyen következően határozott:

Ítélet.

A 371—1923. és 1058—1923. panaszok alapján közig. bíróság kötelezi a patóházai ref. egyházközséget, hogy a lelkészi javadalmat képező egyéb járandóságon kívül köteles lelkésznek évenként 20 m³ dorong tűzifát Patóházán a lelkészi lakon természetben kiszolgáltatni; kötelezi a bíróság még a patóházai ref. egyházközség presbyteriumát is arra, hogy egyénenkénti vagyoni és fegyelmi felelősség terhe mellett 15 nap alatt említett kötelezettségét teljesítse.

Barkász Imre lelkészt utasítja a bíróság, hogyha a presbyterium az ítélet rendelkezésének eleget nem tesz, tegyen azonnal jelentést az esperesi hivatalhoz.

Az ítélet felebbezésre való tekintet nélkül végrehajtandó.

Az 1059—923. sz. íratok elkülönítendőik.

Indokolás.

Az érvényben levő lelkészi díjlevél és az 1921. február 2-án kelt presbyteri határozat alapján lelkészt a keresetbe tett 20 m³ dorong tűzifa megilleti; ez alapon az egyházközséget az ítélet rendelkező része szerint el kellett marasztalni.

A presbytereknek egyenként és saját személyükben való elmarasztalása a tiszttükkel járó hivatali köteleességeik súlyos megsértésén alapszik, hisz a törvény értelmében nekik a presbyteri határozatokat híven és lelkiismeretesen, még megterhelhetőségük árán is végre kell hajtani s ők ezt nyílt és illetlen hangú beadványban megtagadják.

Az ítéletnek felebbezésre való tekintet nélkül rendelt végrehajtást az V. t.-cz. 129. §-án alapszik.

Az 1059—923. sz. alatti íratok elkülönítése a teljesen elűtő panasz természetén alapszik.

Az ítéletben felek megnyugosznak.

Kelt Szatmáron, 1923. július hó 6. napján.

Szell György, egyházi elnök. *Boross Zoltán*, világi elnök. *Bunna István*, jegyzőkönyvvezető.

69. A nagybányai egyházmegye bírósága, mint közigazgatási bíróság Borbély Ferencz és társai csengerbagosi lakosok egyházi adó elleni felebbezése tárgyában alantírott helyen és napon következően határozott:

Végzés.

Borbély Ferencz és társai ügyében az íratok a közgyűléshez tételnek át. Borbély László ügyében a lelkészi díjlevél beszerzése elrendeltetik, mely célból bíróság a tárgyalást elnapolja.

Indokolás.

Borbély László adókirovás elleni felebbezése a III. t.-cz. 9. §-a alapján az adókirovásnál figyelembe vett összes körülmények mérlegelésével bírálendő el, a lelkészi díjlevél tartalmának ismerete tehát az elbíráláshoz feltétlenül szükséges, mert a kiírt tehernek arányosnak kell lenni a fennálló egyházi kötelezettségekkel. Ezért a lelkészi díjlevél beszerzése miatt a tárgyalás elnapolását el kellett rendelni.

Borbély Ferencz és társai kérését, mint díjlevél módosítását czélzót az I. t.-cz. 56. §-a alapján a közgyűléshez kellett utalni.

Kelt Szatmáron, 1923. július hó 6. napján.

Szell György, egyházi elnök. *Boross Zoltán*, világi elnök. *Bunna István*, jegyzőkönyvvezető.

70. A nagybányai egyházmegye bírósága, mint közigazgatási bíróság, özv. Árokháti Károlyné, Kató Gábor és Tóth Imre józsefházai lakosok egyházi adójuk elleni felebbezés tárgyában alantírott helyen és napon következően határozott:

Ítélet.

Közigazgatási bíróság özvegy Árokháti Károlyné, Kató Gábor és Tóth Imre felebbezését elutasítván a józsefházai presbyteriumnak 1923. május 27-én tartott ülésében 37. sz. alatt hozott határozatát meg erősíti.

Indokolás.

Egyházi adókirovása a III. t.-cz. 6. §-a értelmében van csak záros határidőhöz kötve s így a presbyterium az adóalany adóját az 1924. évre szóló költségvetést megelőző 1923. évben jogosult kivetni és pedig említett t.-cz. 9. §-a értelmében a figyelembe veendő körülmények alapján, melyeket a presbyterium a bárki által és bárhol is szolgáltatott adatokból méríthet, így Árokháti Károlyné esetében helyesen járt el a presbyterium. De helyesen járt el Kató Gábor és Tóth Imre esetében is, mert említett t.-cz. seholsem tiltja, hogy a presbyterium az adókirovás hibáit a felebbezési határidő lejártá után hivatalból is kiigazíthassa, csak erről az adóalanyt személy szerint értesíteni köteles. Minthogy felebbezők a kirovási alapul szolgáló adótárgy meglétét nem kifogásolták, így a presbyterium megállapításai irányadóknak voltak veendőik.

Kelt Szatmáron, 1923. július hó 6. napján.

Szell György, egyházi elnök. *Boross Zoltán*, világi elnök. *Bunna István*, jegyzőkönyvvezető.

71. A nagybányai egyházmegye időszaki tanácsa, mint közigazgatási bíróság, Sziki Julia panaszára a községremetei presbyterium ellen folyamatba tett közig. bírósági ügyben alantírott helyen és napon a következően határozott.

Ítélet.

Közigazgatási bíróság kötelezi a községremetei egyházat, hogy Sziki Julia tanítónő, adorjáni lakosnak 1532 leut 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett fizessen meg.

Megokolás.

A beterjesztett íratokból s felek előadásából kétségtelenül megállapítható, hogy Sziki Julia volt községremetei tanítónő hátralékos fizetése a f. év január és február havára lemondásáig 1726 leut tesz ki, amihez jön a nosztrifikáló vizsga költsége czimén részére kiutalt 216 leu, összesen 1942 leu.

Ez összegből panaszos tanítónő készpénzben felvett 410 leut, így fennálló követelése 1532 leu, mely összeg megfizetésére panaszlott egyházat kötelezni kellett.

A kihirdetett ítéletben jelen volt felek megnyugosznak.

Kelt Szatmáron, 1923. július hó 6. napján.

Széll György, egyházi elnök. Dr. Farkas Antal, világi elnök. Bogdán Lajos, jegyzőkönyvvezető.

72. A nagybányai egyházmegye bírósága, mint fegyelmi bíróság, dr. Havas Miklós panaszára Pilhoffer Ida ellen folyamatba tett fegyelmi bírósági ügyben alantírott helyen és napon következően határozott:

Végzés.

Fegyelmi bíróság a 7—1923. f. n. sz. végzést megváltoztatja, az E. T. V. t.-cz. 61. és köv. szakaszaiban körülírt eljárás lefolytatását elrendeli.

Indokolás.

Az E. T. V. t.-cz. 60 §-a alapján panaszt csak hatáskör és illetékesség hiánya miatt lehet visszautasítani.

Jelen ügyben a fegyelmi bíróság hatáskörrel és illetékességgel bír, a felebbezéssel megtámadott határozat nem hatáskör és illetékesség hiánya miatt utasította vissza a panaszt, ilyen esetben azonban az E. T. V. t.-cz. 66. §-a alapján dönteni csak akkor lehet, ha a pa-

nasz közölve lett a panaszlattal s az egyházmegye ügyésze meghallgattatott. Mivel ezek ebben az ügyben meg nem történtek, az idézett végzést meg kellett változtatni.

Elnök elrendeli, hogy a határozat a jelen nem volt felekkel hitelen kiadmányokban közlendő.

Kelt Szatmáron, 1923. július hó 6. napján.

Széll György, egyházi elnök. Boross Zoltán, világi elnök. Bogdán Lajos, jegyzőkönyvvezető.

73. A nagybányai egyházmegye időszaki tanácsa, mint közigazgatási bíróság az adorjáni presbyterium panaszára Faragó Jenő tanító ellen indított közig. bírósági ügyben alantírott helyen és napon következően határozott:

Végzés.

Közigazgatási bíróság az ügy érdemleges tárgyalását elnapolja, a tényállás minden irányban leendő felderítésére vizsgálóbiztos kiküldését rendeli el.

Megokolás.

Igy kellett határozni, mert az ügy sem az íratokból, sem felek útján tisztán nem volt megállapítható.

Kelt Szatmáron, 1923. július hó 6. napján.

Széll György, egyházi elnök. Dr. Farkas Antal, világi elnök. Bogdán Lajos, jegyzőkönyvvezető.

74. A nagybányai egyházmegye időszaki tanácsa, mint közigazgatási bíróság, Varga Gábor panaszára a kisbábonyi presbyterium ellen indított ügyben alantírott helyen és napon következően határozott:

Végzés.

Közigazgatási bíróság utasítja a kisbábonyi presbyteriumot, hogy az egyház és belhivatalnokok között történt egyezséget magában foglaló, 1920. május 24-én 30. sz. a. hozott határozatot jóváhagyás végett az egyházmegyei közgyűléshez terjessze be, addig az eljárást felfüggeszti.

Megokolás.

Panaszos tanítót díjlevele alapján kétségtelenül 6 öl tűzifa illeti meg, de amennyiben a felfizetésre nézve az egyház és tanító között egyezség jött létre, amelyet felebbezéssel meg nem támadván, halgatólagosan eddig panaszos is elfogadott; annak megállapítása pedig,

hogy díjlevélcsonkítás forog-e fenn, panaszost érte-e károsodás, az egyházmegyei közgyűlés mérlegelése, döntése alá tartozik.

Igy panaszlott egyházat az egyezség jóváhagyására kellett kötelezni s ennek megtörténteig az eljárást fel kellett függeszteni.

Kelt Szatmáron, 1923. július hó 6. napján.

Szell György, egyházi elnök. Dr. Farkas Antal, világi elnök.
Bogdán Lajos, jegyzőkönyvvezető.

Betűsoros tárgymutató.

- Adorjani adókulcs módosítást megerősítjük. 32. — faeladás megerősítése tudomásul. 13. b. IV.
- Amaczi kántortanítói díjlevelet esperes ur jóváhagyhatja. 38. — régi iskolaépület ügye. 51.
- Aranyosmeggyesi lelkészi díjlevél módosítást jóváhagyjuk. 43. — kántortanítói díjlevelet, 61. — kölcsönügyét jóváhagyjuk. 45.
- Asztalos Boriska szatmári tanítónő. 13. b. II.
- Avasujvárosi egyháztagok felebbezését elutasítjuk. 34.
- Árokháti Károlyné felebbezése elutasítva. 70.
- Batizi tanító ellen fegyelmi eljárás indítandó. 13. b. I. — magtári alapszabály módosítást engedélyezzük. 50.
- Bede László tanácsbíró esküt tesz. 8.
- Beregszászi Kálmán presbytert bíróság állásából elmozdítja. 64.
- Bogdán Lajos egyházkerületi pótképviselő. 7.
- Borbély Ferencz és társai felebbezése ügyében a tárgyalás elnapolva. 69.
- Boross Jenő tanácsbíró esküt tesz. 8.
- Boross Zoltán egyházkerületi pótképviselő. 7.
- Bunna István jegyző esküt tesz. 8.
- Csengerbagosi egyháztagok, presbyterium eljárása felett megbotránkozás, rosszalás. 46. — kántortanítói díjlevél jóváhagyása. 39. — lelkészi díjlevél módosítást esperes ur jóváhagyhatja. 47.
- Dénes László szatmárgörbői tanító 13. b. II.
- Egrii adókulcsot megerősítjük. 59.
- Egyházkerület 1923—6. sz. határozata az új énekeskönyv tárgyában 12. sz. határozata a nyugdíjas lelkészek, özvegyek és árvák segélyezéséről — 13. 16. 63. 65. 66. sz. határozatai tudomásul 14. 15. 16. 17. 21. 22. 23. — 21. sz. határozata az egyházmegyék kikerekítése tárgyában — egyházainkból egyet sem adunk. 18. — 54. sz. határozata az egyet. közíg. adóról — ahova szükséges bizottság menjen. 20. — megalakulását Bukarestben küldöttség sűrgesse meg. 19.

Egyházmegyei adó az év négy első hónapjában befizetendő. 13. b. VII. — gondnok megválasztásáról az egyházkerületi közgyűlést értesítjük. 6. — pénztár 1923. évi költségvetési előirányzatát elfogadjuk. 56. — pénztárnok jelentése a Nagy Frigyes, Helmecey- és Dégenfeld-alapítványokról tudomásul. 48. — könyvtárnok jelentése tudomásul. 57.

Esperes megválasztásáról az egyházkerületi közgyűlést értesítjük. 6. — köszönete. 9.

Esperesi jelentés az egyházmegye 1922. évi állapotáról 13. a. — az időközi változásokról. 13. b.

Faragó Jenő sárközlaki tanító 13. b. II. — ellen indított közig. bírósági ügy elnapolva. 73.

Dr. Farkas Antal tanácsbíró esküt tesz. 8.

Dr. Havas Miklós felebvezésének bíróság helyt ad. 72.

Helena árvaházi adományokat feljegyezzük. 13. b. VI.

Dr. Helmecey József tanácsbíró esküt tesz. 8. — köszönete s adománya. 10.

Horváth Pált az egyházmegye kötelékéből elbocsátjuk. 13. b. II.

Időszaki tanács megalakítása. 63.

Jegyzőkönyv hitelesítők. 3. 5.

Józsefháza új adókulcsát megerősítjük. 33.

Kakszentmártoni egyház igazolását elfogadjuk. 13. b. III. — közmunka-ügye. 60.

Kató Gábor felebvezése elutasítva. 70.

Kádas Zsigmond felebvezése elutasítva. 67.

Kolos Vincze felebvezését elfogadjuk. 35.

Koroknai Anna támaszváraljai tanítónő. 13. b. II.

Közalapkezelő 1922. évi számadásáról a jelentés tudomásul. 58.

Közgyűlés megnyitása. 1. — tagjainak számbavétele. 2. — bezárása. 62.

Közgyűlési napidíjak. 56.

Lázári kántor-tanítói díjlevelet esperes ur hagyja jóvá. 36. — kölcsönét jóváhagyjuk. 44. — presbyterium lelkész javadalmát természetben szolgáltatassa ki. 65.

Lelkészegyesület, lelkészi köröket, lelkészeket fokozott munkára hívjuk. 13. b. I.

Magoss Ferencz tanügyi bizottsági elnök. 7.

Máramarosszigeti alapítólevelek megerősítése tudomásul. 13. b. IV. — alapítóleveleket jóváhagyjuk. 27.

Misztli Mihály tanügyi bizottsági jegyző.

Nagybánya „Soltész Elemér tábori püspök alapítványát” jóváhagyjuk. 28.

Dr. Ajtai Nagy Gábor esküt tesz. 8.

Nagykolcsi presbyterium mulasztását igazolja. — ellene fegyelmi eljárás. 6.

Dr. Nagy Sándor számvevőszéki elnök. 7. — köszönete s adománya. 10.

Oláh Sándor jegyző esküt tesz. 8.

Orosz Ernő perujtási kérelmének a bíróság helyt ad. 66.

Ölyüs Juliánna közsegremetei tanítónő. 13. b. II.

Öry Tamás indítványát elfogadjuk. 25.

Patóházai egyháztagok panasza Erdei Sándor tanítói ellen. 49. — presbyterium lelkésznek 20 m³ dorongfát természetben szolgáltatson ki. 68.

Saja Ida szatmári tanítónő. 13. b. II.

Sáfar Imre számvevőszéki tag megbízása. 55.

Sátor Dávid tanácsbíró lemondását elfogadjuk. 12.

Selyebi Géza ellen fegyelmi eljárás. 55.

Soltész Elemér érdemeit megörökítjük. 13. b. II. — búcsulevele 24.

Szamoskrassói kisajátítások ügye. 52.

Szaplonczay Bertalan nagybányai lelkész 13. b. II. — egyházmegyei levéltárnok. 7.

Szatmárgörbbedi kántortanítói díjlevelet jóváhagyjuk. 42.

Szatmári alapítóleveleket jóváhagyjuk. 29. — elemi iskolájának fejlesztése örvendtes tudomásul, új adókulcsát megerősítjük. 31. — tanítói díjleveleket esperes ur jóváhagyhatja. 40. — alapítólevelek megerősítése tudomásul. 13. b. IV.

Szatmárnémetii tanítói díjlevelek jóváhagyása. 41.

Szavazatbontó bizottság jegyzőkönyve. 6.

Számvevőszék jelentését az egyházak 1922. évi számadásairól; az e. m. pénztár 1922. évi állapotáról; — a szatmári részi egyházak számadásairól tudomásul vesszük — javaslatait határozati erőre emeljük. 53. 54. 55.

Szentpály István tanácsbíró esküt tesz. 8.

Sziki Julia adorjáni tanítónő 13. b. II. — panaszának közig. bíróság helyt ad. 71.

Szinérváraljai erdőkitermelést jóváhagyjuk. 13. b. V. — lélekszámának megállapítása. 26.

Tanítónők eskütétele. 30.

Tárgysorozat megállapítása. 4.

BETÜSOROS TÁRGYMUTATÓ

Tetemes javítások előre beosztandók. 13. b. I.
 Tisztikar megalakulása. 6.
 Tóth Imre felebbezése elutasítva. 70.
 Tóth Móríc tanácsbíró emlékeztétét megerősítjük. 13. b. I.
 Turterebesi lelkész díjlevél-módosítást nem fogadjuk el. 37.
 Új énekeskönyv tárgyában egyházakat, kántortanítókat utasítjuk.
 13. b. I.
 Ujfalussy Miklós lemondását nem fogadjuk el. 11.
 Varga Gábor közig. bírósági ügye elnapolva. 74.

Melléklet.

A) Az egyházmegye tisztikara.

Elnökség: *Szell György* esperes-lelkész, Avasujváros; *Csaba Adorján* egyházmegyei gondnok, Szatmárvármegye nyug. főispánja, Domahida.

Jegyzők: *Bogdán Lajos* lelkész, Pettyén; *Oláh Sándor* lelkész, Szamoskrassó; *dr. Ajtai Nagy Gábor* ügyvéd, Nagybánya; *Bunna István* ref. főgimnáziumi tanár, Szatmár-Németi.

Pénztárnok és közalapi pénzkezelő: *Nagy Lajos* lelkész, Felsőbánya.

Nyugdíjintézeti pénzkezelő: *Bogdán Lajos*.

Levéltárnok: *Szaplonczay Bertalan* lelkész, Nagybánya.

Könyvtárnok: *Kolozs Vincze* lelkész, Vámfalu.

Ügyész: *dr. Harcsár Géza* ügyvéd, egyházkerületi főjegyző, Szatmár-Németi.

B) Az egyházmegye bírósága.

Elnökség: *Szell György*; *Csaba Adorján*.

Tanácsbírák: *Szabó József* lelkész, Aranyosmeggyes; *Papolczy Zoltán* lelkész, Apa; *Magoss Ferencz* lelkész, Mikola; *Bede László* lelkész, Máramarossziget; *Boros Jenő* lelkész, Szatmár-Németi; — —; *Boross Zoltán* földbirtokos, Aranyosmeggyes; *dr. Nagy Sándor* ügyvéd, a nagykarolyi egyházmegye gondnoka, Erdőd; *Ujfalussy Miklós* földbirtokos, Remetemező; *dr. Helmeczy József* földbirtokos, Pettyén; *Szentpály István* nyug. alispán, Halmi; *dr. Farkas Antal* ügyvéd, Szatmár-Németi.

C) Képviselők, bizottságok.

Egyházkerületi képviselők: *Mahay Elek*; *dr. Nagy Gábor*; *Bélteky Lajos*; *dr. Harcsár Géza*; *Bede László*; *Nagy Dezső* rendes; — *Bogdán Lajos*; *Boross Zoltán* pótképviselők (1921—1923).

Egyházmegyei tanító képviselők: *Fábián István*, Szinérváralja; *Kádár Károly*, Egri.

Helmeccy-öszöntőbizottság. Elnök: az esperes. Előadó: a lelkesítő főjegyző. Tagok: az egyházmegye gondnoka és tanácsbírái.

Időszakl tanács. Elnökség: *Széll György*, *Csaba Adorján*. Rendes tagok: *Papoczy Zoltán*, *Magoss Ferencz*, *dr. Farkas Antal*. Póttagok: *Boross Jenő*, *dr. Halmeczy József*, — — —.

Számvevőszék. Elnök: *dr. Nagy Sándor*. Tagok: *Oláh Sándor* előadó, *Miszi Mihály*, *Gy. Kovács József*, *Sáfár Imre*, *Nagy Endre*.

Tanügyi bizottság. Elnök: *Magoss Ferencz*; jegyző: *Miszi Mihály*; tagok a mikolai körben: *Gy. Kovács József*, *Szőke József*, *Székely András*; az apai körben: *Miszi Mihály*, *K. Demeter János*, *Sajó Dezső*; a nagybányai körben: *Nagy Lajos*, *Sólyom Ferencz*, *dr. Nagy Gábor*; az avasi körben: *Kovács Károly*, *Fábián István*, — — —.

Szavazatbontó bizottság. Elnökség: *Széll György*, *Csaba Adorján*. Tagok: *Bogdán Lajos*, *Bélteki Lajos*, *dr. Harcsár Géza*, *Boross Zoltán*.

Szatmárnémeti ref. főgimnázium igazgatótanácsának tagja: *Széll György*.

Szatmárnémeti ref. tanítónőképző igazgatótanácsának tagja: *Csaba Adorján*.

Szatmárnémeti ref. tanítónőképző fenntartótestületének tagjai: *Szabó József*, *Boross Zoltán*.

ESPERESI JELENTÉS

A NAGYBÁNYAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1923. ÉVI ÁLLAPOTÁRÓL.

I. Az egyházközségek belétele.

Az istentisztelet ünnepeken, vasárnapokon, egyházainkban rendszeresen megtartatik. Vasárnap délelőtt mindenütt egyházi beszéd, kivéve Nagytárnát, hol novembertől havonta egy vasárnap és a nagy ünnepeken van istentisztelet. Vasárnap délutánonként szintén van mindenütt istentisztelet. És pedig: káté 3 egyházban, biblíamagyarázat 26 egyházban, felváltva káté és biblíamagyarázat 17 egyházban, könyörgés 4 egyházban (Aranyosmeggyes, Halmi, Pusztadaróc, Sárközujlak, részben Túrterebes). Biblíamagyarázat Adventben hetente Ávasujvároson, május hónapban Máramarosszigelen.

Hétköznap minden reggel 24 egyházban volt istentisztelet, 5-ször egy egyházban, négyszer egyben, háromszor tizenötben, kétszer kettőben, egyszer kettőben, egyszersem öt egyházban (Nagybocskó, Nagytarna, Pusztadaróc, Szamoskőröd, Vetés). Hétköznap délután 2 egyházban hatszor, egyben háromszor, 42-ben egyszer, egyszer sem 5 egyházban (Nagybocskó, Szamosdara, Szamosdob, Szamoskőröd, Vetés).

Hét leányegyházunk közül ötben (Dobrácsapáti, Apahegy, Szatmárgörbéd, Szatmárpálfa, Berend) vasárnap délelőtt mindenkor tartatik istentisztelet, Erdődön havonta egyszer és a nagy ünnepek másodnapján, Erdőszádán évente négyszer: a három nagy ünnepen és az aratási ürvacsoraosztáskor. Vasárnap délután Apahegy biblíamagyarázat, Pálfa predikáció, Berend és Dobrácsapáti felváltva káté- és biblíamagyarázat, Szatmárgörbéd könyörgés. Erdődön, Erdőszádán vasárnap délután nincs istentisztelet.

Hétköznapokon hetente hatszor Szatmárgörbéd, háromszor Szatmárpálfa, Dobrácsapáti, Berend. Délután hetente egyszer Berend, Szatmárgörbéd, Szatmárpálfa. Nem tartatik isteni tisztelet hétköznap Erdőszádán, Erdődön.

Konfirmációra mindenütt a lelkész készíti elő a növendékeket, kivéve a filiákat, Szatmárt és Szatmárnémetit, hol a segédlelkész és vallásnár végzi azt. A konfirmáció áldozó csütörtökön történik mindenütt. Kivétel Józsefháza, Szamosdob, hol husvétkor és Vetés, hol aratási urvacsorakor történik. A konfirmációban az ismétlődő iskolások részesülnek mindenütt. Kivétel Dabolcz, Kisbábony, Máramarossziget, Mikola.

Az urvacsorával élők száma 45.060. Betegeknél az urvacsora kiszolgáltatik urvacsora osztáskor 18 egyházban, bármikor 32-ben.

Baptisták vannak Avasujvároson 11, Kiskolcs 1, Máramarossziget, Nagybánya 1, Szinerváralja 8, Szatmár 1, Szatmárnémeti 7, összesen 30.

Egyházi szertartást mellőzte: Aranyosmeggyesen 1 pár, Halmiban 2 pár az esketésnél. Viszázkodó házások száma 11, vadházásoké 29.

Szegényekről gondoskodás, tandíj, tankönyv, ruha tekintetében; Egri, Felsőbánya, Halmi, Józsefháza, Máramarossziget, Nagybánya, Nagybocksó, Berend, kiválóan Szatmár 3000 lei tandíj, 10000 lei ruhanevelés, a fentiek összesen 18100 lei értékben. Ezenkívül Szatmárnémeti 42 pár csizma, 22 pár cipő.

A kegyes adományok összege (részletezve a mellékleten) 592.562 lei (mult évben 269.672 lei).

II. Az egyházközségek küllete.

A presbyterek száma 494. Háromévenként kilépésök megtörtént.

A presbyteri jkv-et 6 helyen világi, 2 helyen segédlelkész, 7 helyen lelkész, (Atya, Hirip, Nagybocksó, Nagykolcs, Nagytarna, Tamásváralja, Szamosdara) a többi helyeken tanító vezeti. Egyházközségi közgyűlés egyházmegyéinkben nincs, kivéve Halmi, Hosszmező és Máramarossziget.

Az anyakönyvek jó állapotban vannak, de Kőszegremetén, Dabolcon, Turterebesben részben költetendők. Körlevelek irattárban őriztetnek meg. Igtató Dabolcz kivételével mindenütt van. Levéltár rendezve, katalógussal ellátva 46 egyházban. Nincs katalógus: Aranyosmeggyes, Kispeske, Kisbábony, Sándorhomok. A vagyonleltárban Amacz, Felsőbánya és Szatmáron az agrár reform következtében változás van. Az ingatlanok mindenütt telekkönyvezve vannak az egyház nevére. Kisbábony, Nagykolcs és Sándorhomokon némi kivétel. A gondnoki napló havizárlattal vezettetik mindenütt. Dabolcz, Turterebes és Vetés kivételével. Számadását minden egyház megvizsgálta, csak

Dabolcz és Pusztadaróc nem. A számadások eredménye: Bevétel 2,526.616. Kiadás 2,299.933. Maradvány 226.683 lei. Egyháziadóhátalék 4 és 1/2 mm. buza, 10 mm. tengeri, 6 szekér széna, 28 m³ fa, 145.856 lei pénz. Alapítvány 411.783 lei, hadikölcsön 382.304 lei, tőkepénz 862.220 lei, takaréktár 649 mm. buza, 308 mm. tengeri, 17 mm. rozs, 25 mm. zab, 65.625 lei pénz. Adósság 292.464 lei. A belhivatalnokok nincsenek kifizetve 17 egyházban; u. m. Aranyosmeggyes, Avasujváros, Csengerbagos, Halmi, Kakszentmárton, Kisbábony, Kőszegremete, Óvári, Dabolcz, Pusztadaróc, Sárköz, Sárközujlak, Szamoskrassó, Szinerváralja, Tamásváralja, Szatmárgörbéd, Szatmárfalva. Az egyházmegyei adót nem fizette ki: Halmi, Máramarossziget, Turterebes, Szamoskóród; az egyházkerületi adót nem fizette ki: Halmi, Máramarossziget, Mikola, Nagybocksó, Turterebes, Sárköz, Szatmáruddvari. Az adókulcs: párbér: Avasujváros és Kőszegremetén önkéntes adózás: Felsőbányán és Erdőszádán, a többi helyen birtokaránylagos, vagy a III. t. c. 13. §-a alapján. A szükségletet fedezi az adókulcs 28 egyházban, 22-ben nem.

57 anya és leányegyházunkban 3 helyen nincsen templom. Sárközön, Erdődön és Berenden; bezárva: Szamosdarán, építés alatt Szamoskóródon, 36 egyházban jó, 16-ban javítandó, u. m. Apa, Aranyosmeggyes, Avasujváros, Csengerbagos, Felsőbánya, Egri, Halmi, Kisbábony, Lázári, Máramarossziget, Mikola, Szatmárfalva, Nagybánya, Nagybocksó, Sándorhomok, Pusztadaróc. Lelkészilak javítandó 13 egyházban, u. m. Amacz, Avasujváros, Csengerbagos, Egri, Kisbábony, Kiskolcs, Kispeske, Lázári, Pettyén, Szamoskrassó, Szinerváralja, Turterebes, Vetés. Kicsiny Nagytarnán.

Az iskola javítandó 14 egyházban: Avasujváros, Atya, Csengerbagos, Egri, Felsőbánya, Halmi, Kisbábony, Kiskolcs, Kőszegremete, Lázári, Mikola, Szamosdob, Szamoskrassó, Tamásváralja.

A tűzbiztosítás mind a Fonciere-nél. Évi díj 7480 lei. összege 3,394.054 lei (mult évben 2,370.480 lei). A temető Lázári, Nagybánya, Nagybocksó kivételével az egyházé, Sándorhomokon egy részben magántulajdon. Nincs kerítve (árkolva) Amacz, Aranyosmeggyes, Nagytarna, Apahegy, Dobrácsapáti.

Új építkezés történt: Egri, Turterebes, Szatmáruddvari és Szamoskrassén, 197.577 lei értékben. Épületek fentartására kiadott 386.161 lei.

III. Népiskolai adatok.

57 anya és leányegyházunk közül 46 anya és leányegyházban

van 61 iskola 60 tanítóval, nincs tanító Kakszentmártonban. 11 egyházunkban nincs református iskola.

Tankötelesek 6—12 évig fiú 2170, leány 2024, összesen 4194; iskolába jár fiú 1979, leány 1819, összesen 3798; iskolát elhagyta fiú 88, leány 83, összesen 171; iskolázatlan fiú 103, leány 122, összesen 225.

Tanköteles 13—15 évig fiú 585, leány 568, összesen 1153; iskolába jár fiú 301, leány 303, összesen 604; iskolába nem jár fiú 284, leány 265, összesen 549.

Az iskola 6 osztályu 22 helyen, 5 osztályu 13 helyen, 4 osztályu 8 helyen (Máramarosziget, Puszladaróc, Szamosdara, Szatmárnémeti, Berend, Szatmár (fi), Szatmárgörbed, Erdőd), 3 osztályu 3 egyházban (Józsefháza, Kakszentmárton, Adorján), 2 osztályu 1 helyen (Apahegy). Felekezeti iskolánk nincs, Nagytarna, Nagykolcs, Nagybocksó, Dabolcz, Aranyosmeggyes, Apa, Szamoskóród, Szatmárhegy, Vámfalu, Vetés.

Konfirmáltak száma fiú 438, leány 476, összesen 914. A tantervet mindenütt csak részben lehetett betartani. A tanítás eredménye nagyon hézagos. Nem elégséges Batizon, igen gyenge Patóházán. Az iskola felszerelése teljes 8 iskolában, a többiekben hiányos. Felszerelés dolgában térképszerzés volt 18 helyen.

Az állami iskolákba járóknak a vallást tanította 13 helyen a lelkész, 3 helyen a s.-lelkész, 5 helyen a tanító. Egy helyen (Szatmárhegyen) szünetelt a vallástanítás. 2 helyen (Patóházán és Szatmárudvariban) nem volt szükség a tanításra.

IV. Egyházi tisztviselők hivatalos eljárása.

Az egyházi tisztviselők, presbyterek kellő buzgósággal járnak el tisztók betöltésében; kevésbé buzgón Dabolczon. A templomot mindenütt gyakorolják a hívek; kevésbé Dabolczon, Kipeleskén és Csengerbagoson gyéren.

Az egyházi hivatalnokok között a viszony mindenütt jó.

V. Népmozgalmi adatok.

Született törvényes fi 657, nő 655, összesen 1312.

Törvénytelen fi 51, nő 48, összesen 99.

Áttértek száma fi 21, nő 13, összesen 34.

Szaporodási alap fi 729, nő 716, összesen 1445.

Meghalt fi 524, nő 447, összesen 971.

Kitért fi 11, nő 32, összesen 43.

Fogyási alap fi 535, nő 479, összesen 1014.

Szaporodás tehát fi 194, nő 237, összesen 431.

Népesség 1922. december 31-én (M.-sziget kivételével) fi 19,493, nő 21,042, összesen 40,535.

Házasságra lépett tiszta református 253 pár, vegyes 151, összesen 404 pár, a vegyes házasság kötésnél egyességre lépett javunkra 55, kárunkra 12, egyességre nem lépett 84 pár.

Az egyházlátogatási j. könyvek alapján összeállította
Avasujváros, jul. 22. 923.

Szell György
esperes.

Kimutatás az egyházak töképezéséről, alapítványokról, szolgálatokról és a helyes adományokról.

E g y h á z		Töke pénz		Alapítvány		Hullaköltség		Takarékpénztár		Adósság		Bevételek		Kiadás		Maradvány	
	Leu		Leu		Korona		százezer		százezer		Leu		Leu		Leu		Leu
Adorján . . .	30344	—	—	—	2200	—	11	1028	—	5500	22561	59784	52958	41609	4933	6826	
Amecz . . .	6811	1465	—	—	—	—	—	—	—	10765	10765	42102	41609	2233	114	—	
Apa . . .	3464	—	—	—	—	—	—	—	—	78926	117136	114903	114903	5965	238	—	
Apahely . . .	1640	1000	3850	142	124	—	—	—	—	74	6079	6079	6079	6079	6079	6079	
Aranyosmező . . .	160000	—	1500	—	—	—	—	—	—	1000	1000	166726	166726	832	832	832	
Szatmárgödő . . .	900	—	14279	—	—	—	—	—	—	—	—	20179	20179	20179	20179	20179	
Aszujváros . . .	11964	250	8150	—	—	—	—	—	—	—	3567	166964	166964	832	832	832	
Bátz . . .	—	215	3875	10	—	—	—	—	—	250	21011	20179	20179	20179	20179	20179	
Egri . . .	11976	6928	28900	12	—	—	—	—	—	9300	6437	41401	40928	473	473	473	
Felsőbánya . . .	6538	—	—	—	—	—	—	—	—	3900	720	21252	19764	1488	1488	1488	
Hirp . . .	36927	—	—	—	—	—	—	—	—	1677	48079	46893	46893	1186	1186	1186	
Jósepháza . . .	24300	—	—	—	—	—	—	—	—	1000	38379	28808	28808	9571	9571	9571	
Kakszentmárton . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	600	2970	74630	70454	4176	4176	4176	
Kisköles . . .	22771	613	—	—	—	—	—	—	—	17043	26372	25341	25341	1031	1031	1031	
Dobócsapít . . .	11854	—	—	—	—	—	—	—	—	862	17567	14821	14821	2746	2746	2746	
Kispleske . . .	—	604	—	—	—	—	—	—	—	1490	59049	53535	53535	5514	5514	5514	
Köszegremete . . .	41207	1000	—	—	—	—	—	—	—	515	10409	9341	9341	1068	1068	1068	
Lázár . . .	14000	—	—	—	—	—	—	—	—	1225	29720	23391	23391	6329	6329	6329	
Mikola . . .	6200	4000	—	—	—	—	—	—	—	33668	47811	45201	45201	2610	2610	2610	
Misztófalva . . .	12000	600	—	—	—	—	—	—	—	205	20555	15599	15599	1540	1540	1540	
Nagybánya . . .	6763	50897	—	—	—	—	—	—	—	653	23219	21679	21679	1540	1540	1540	
Erdőszáda . . .	5998	—	—	—	—	—	—	—	—	2342	23571	17528	17528	6043	6043	6043	
Nagykolcs . . .	32857	—	—	—	—	—	—	—	—	38597	118414	84866	84866	33548	33548	33548	
Ombod . . .	2113	100	—	—	—	—	—	—	—	915	4095	2476	2476	1619	1619	1619	
Szatmárpálfa . . .	10	—	—	—	—	—	—	—	—	2003	55777	42138	42138	13639	13639	13639	
Patóháza . . .	18350	300	9000	14	14	—	—	—	—	28570	67155	67087	67087	68	68	68	
Pettyén . . .	12429	400	—	—	—	—	—	—	—	10787	18890	18880	18880	10	10	10	
Sátköznyák . . .	2276	—	—	—	—	—	—	—	—	5419	15953	15952	15952	1	1	1	
Sárköz . . .	16700	2100	—	—	—	—	—	—	—	4429	18655	16430	16430	2225	2225	2225	
Sándorhomok . . .	5789	—	—	—	—	—	—	—	—	400	10183	8586	8586	1597	1597	1597	
Szababerek . . .	16231	—	—	—	—	—	—	—	—	629	17565	17546	17546	19	19	19	
Szamoskőröd . . .	21267	—	—	—	—	—	—	—	—	1016	30497	29505	29505	992	992	992	
Szamoskrassó . . .	16450	—	—	—	—	—	—	—	—	709	24584	10811	10811	13773	13773	13773	
Szatmárhely . . .	22309	—	—	—	—	—	—	—	—	10136	56495	47308	47308	9187	9187	9187	
Erdőd . . .	4021	—	—	—	—	—	—	—	—	14990	49552	47278	47278	2274	2274	2274	
Szatmárvári . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Beregd . . .	37858	—	—	—	—	—	—	—	—	11257	38072	34998	34998	3074	3074	3074	
Szintevajla . . .	4107	—	—	—	—	—	—	—	—	151	29047	16850	16850	12197	12197	12197	
Vámfalva . . .	3903	—	—	—	—	—	—	—	—	17155	26810	25648	25648	1162	1162	1162	
Alya . . .	—	2481	—	—	—	—	—	—	—	3287	41726	34946	34946	6780	6780	6780	
Csengerbagos . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10605	10013	9031	9031	982	982	982	
Óvári . . .	11600	—	—	—	—	—	—	—	—	160	18290	15700	15700	2590	2590	2590	
Pusztadát . . .	24091	—	—	—	—	—	—	—	—	950	49698	49212	49212	486	486	486	
Szamosd . . .	561	—	—	—	—	—	—	—	—	270	20958	18741	18741	2217	2217	2217	
Szatmár . . .	33752	127703	75900	—	—	—	—	—	—	2096	69977	67720	67720	2257	2257	2257	
Szatmárnémeti . . .	40384	—	9000	15	—	—	—	—	—	70755	196078	168581	168581	27497	27497	27497	
Vetés . . .	2352	—	1050	—	—	—	—	—	—	67263	154990	149093	149093	5897	5897	5897	
Dabolcz . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32528	50174	36959	36959	13215	13215	13215	
Halmi . . .	32069	402	7500	—	—	—	—	—	—	2293	—	—	—	—	—	—	
Hosszamező . . .	3794	—	—	—	—	—	—	—	—	11500	12880	24679	24679	21719	21719	21719	
Kisbábony . . .	—	125000	—	—	—	—	—	—	—	4131	19961	43454	43267	187	187	187	
Máramarosziget . . .	136	—	—	—	—	—	—	—	—	396095	275986	271204	271204	4582	4582	4582	
Nagybocsó . . .	36372	1418	—	—	—	—	—	—	—	11000	1360	18302	18302	22802	22802	22802	
Nagyfalu . . .	8997	9271	—	—	—	—	—	—	—	130	22802	20607	20607	2195	2195	2195	
Tamasváralja . . .	60184	—	—	—	—	—	—	—	—	1421	20805	20789	20789	16	16	16	
Tütrebes . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35756	31880	31880	31880	—	—	—	
Összesen : . . .	862220	411783	382304	649 m.	308 m.	65625	292464	592562	2526616	2299933	226683	226683	226683	—	—	—	